

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KRİPTO
VARLIK BİLGİ DÜZEYLERİ VE KRİPTO VARLIKLARIN
MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE DAİR TUTUMLARI:
MALATYA VE İZMİR İLİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Ahmet Fethi DURMUŞ

HAZIRLAYAN
Müjde DEMİRCİ

MALATYA-2024

T.C.
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE-FİNANSMAN BİLİM DALI

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KRİPTO VARLIK BİLGİ
DÜZEYLERİ VE KRİPTO VARLIKLARIN
MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE DAİR TUTUMLARI: MALATYA VE
İZMİR İLİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
MÜJDE DEMİRCİ

DANIŞMAN
DOÇ. DR. AHMET FETHİ DURMUŞ

MALATYA-2024

ONUR SÖZÜ

Doç. Dr. Ahmet Fethi DURMUŞ’un danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Bilgi Düzeyleri Ve Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları: Malatya Ve İzmir İli Örneği**” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların hem metin içinde hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Müjde Demirci

ÖNSÖZ

Tez sürecim boyunca bilgi ve tecrübelerini benimle paylaşan, her aşamada yardımını ve ilgisini esirgemeyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Ahmet Fethi Durmuş' a sonsuz minnet ve teşekkürlerimi sunarım.

Bu süreçte yanımda olan eşim Tarık Demirci'ye oğlum Demir Demirci'ye, eğitim hayatım boyunca hep destekçim olan anneme, ayrıca yüksek lisans eğitimim ile ilgili desteğini ve inancını benden esirgemeyen dostum Bilge Tonguç'a, yaşadığım teknik aksaklıkları giderilmesinde yardımlarını esirgemeyen Abdullmuttalip Erdoğan'a ve iş arkadaşlarıma da saygı ve sevgimi sunuyor, teşekkür ediyorum.

ÖZET

2008 yılında Satoshi Nakamoto'nun yayınlamış olduğu makale ile ortaya çıkan Bitcoin ile kripto varlık oluşumları başlamıştır. Kripto varlıklar blokzincir teknolojisi ile üretilen kripto evrenindeki coinler ve tokenların tamamını ifade etmektedir. Kripto varlıklar, merkezi bir otoriteye bağlı olmadan taraflar arasında işlemleri doğrulamak için kriptografik tekniklerin kullanıldığı varlıklardır. Yeni bir varlık sınıfı olan kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine dair henüz yasal bir düzenleme mevcuttur değildir ve belirsizlik söz konusudur. Çalışmanın amacı muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık bilgi düzeylerini ölçmek ve bu varlıkların kullanımına ilişkin işlemlerin nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine dair görüşlerini belirlemektir. Elde edilen sonuçların çıkarılabilecek yasal düzenlemelere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık bilgi düzeylerini ölçmek ve kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiği hakkındaki tutumlarını belirleyebilmek amacıyla yapılan çalışmada anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Malatya ve İzmir illerinde bulunan Serbest Muhasebesi ve Mali Müşavirler Odasına Kayıtlı olan ve bu illerde mesleğini sürdüren muhasebe meslek mensuplarıdır. Uygulama anketinde meslek mensuplarının demografik özellikleri belirlemeye yarayan sorular dışında katılımcıların kripto varlıklar hakkındaki bilgi düzeylerinin ölçülmesini amaçlayan sorular da sorulmuştur. Ayrıca kripto varlıkların hangi varlık sınıfında sınıflandırılması gerektiği, kripto varlıkların hangi hesapta izlenmesi gerektiği, kripto varlıkların hangi değerlendirme ölçeğine göre değerlemeye tabi tutulması gerektiği, kripto varlıkların nasıl vergilendirilmesi gerektiğini ölçmeye yönelik sorular yer almaktadır.

Araştırma sonucunda muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıklar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları belirlenmiştir. Yeterli bilgiye sahip olmayan meslek mensuplarının konu ile ilgili belirsizlikleri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak muhasebe meslek mensuplarının da konu ile ilgili net bilgisi olmadığı, bilgi yetersizliği ile birlikte kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine dair de net bir görüşlerinin olmadığı görülmektedir. Muhasebe standartlarının olmayışı ve yasal düzenlemelerin olmayışı belirsizliğin kaynağıdır. Kullanımı bu kadar yaygın olan kripto

varlıkların muhasebeleştirilmesi konusundaki belirsizliğin ortadan kaldırılması için yeni muhasebe standartlarının oluşturulması ve resmi olarak ilan edilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kripto Varlık, Blokzincir, Muhasebe, Muhasebe Mesleği

ABSTRACT

Crypto asset formation began with Bitcoin, which emerged with the article published by Satoshi Nakamoto in 2008. Crypto assets refer to all the coins and tokens in the crypto universe produced with blockchain technology. Crypto assets are assets in which cryptographic techniques are used to verify transactions between parties without relying on a central authority. There is no legal regulation yet on how crypto assets, a new asset class, should be accounted for, and there is uncertainty. The aim of the study is to measure the crypto asset knowledge levels of professional accountants and to determine their opinions on how transactions related to the use of these assets should be accounted for. It is thought that the results obtained will contribute to the legal regulations that can be made.

A survey method was used in the study to measure the crypto asset knowledge levels of professional accountants and to determine their attitudes towards how crypto assets should be accounted for. The sample of the research consists of professional accountants who are registered to the Chambers of Independent Accountants and Financial Advisors and Financial Advisors in Malatya and Izmir provinces and continue their profession in these provinces. In the application survey, in addition to questions to determine the demographic characteristics of professionals, questions were also asked to measure the participants' level of knowledge about crypto assets. There are also questions such as which asset class crypto assets should be classified into, in which account crypto assets should be monitored, according to which valuation scale crypto assets should be valued, and how crypto assets should be taxed.

As a result of the research, it was determined that professional accountants do not have sufficient knowledge about crypto assets. It has been concluded that professionals who do not have sufficient knowledge have uncertainty about the subject.

As a result, it is seen that professional accountants do not have clear information on the subject and, along with the lack of information, they do not have a clear opinion on how crypto assets should be accounted for. The lack of accounting standards and legal regulations are the source of this uncertainty. In order to eliminate the uncertainty regarding the accounting of crypto assets, which are so widely used, new accounting standards need to be created and officially announced.

Keywords: Crypto Asset, Blockchain, Accounting, Accounting Profession

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	iii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xii
TABLolar LİSTESİ	xiii
GİRİŞ	1
1. BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİ VE KRİPTO VARLIKLAR.....	3
1.1 Blokzincir Teknolojisi.....	3
1.1.2. Blokzincir Sürecinin İşleyişi	4
1.1.3 Blokzincir Teknolojisinin Var Olan ve Olası Kullanım Alanları.....	5
1.1.3.1 Gayrimenkul Hizmetleri Alanı	6
1.1.3.2 Sağlık Sektörü Alanı	6
1.1.3.3. Kamu Sektörü Alanı	6
1.1.3.4. Dijital İçerik Ve Telif Alanı.....	6
1.1.3.5. Seçimler	6
1.1.3.6. Bankacılık Alanı	6
1.2 Kripto Varlıklar.....	6
1.2.1 Kripto Varlıkların Sınıflandırılması	7
1.2.1.1 Coin (Kripto Para).....	8
1.2.1.1.1. Bitcoin	8
1.2.1.1.2 Altcoin.....	9
1.2.1.1.2.1 Ethereum.....	10

1.2.1.1.2.2 Binance Coin (BNB)	11
1.2.1.1.2.3 Ripple.....	11
1.2.1.1.2.3 Dogecoin.....	12
1.2.1.1.2.4 Cardano.....	12
1.2.1.1.3 Stablecoin	13
1.2.1.1.3.1 Tether.....	13
1.2.1.1.3.2 Usd Coin.....	13
1.2.1.1.3.3 Binance Coin	13
1.2.1.1.3.4 Dai	14
1.2.1.2 Token	14
1.2.1.2.1 Token Türleri.....	14
1.2.2 Kripto Varlık Kullanımının Avantajları Ve Dezavantajları	16
1.2.2.1 Kripto Varlık Kullanımının Avantajları.....	16
1.2.2.2 Kripto Varlık Kullanımının Dezavantajları	16
1.2.3 Kripto Varlıkların Kullanım Alanları.....	16
1.2.4 Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği.....	18
2. MUHASEBE, MUHASEBE MESLEĞİ VE MUHASEBE MESLEĞİNİN GELECEĞİ	20
2.1 Muhasebe Kavramı	20
2.2 Muhasebe Mesleği	20
2.3. Muhasebe Meslek Mensubu.....	21
2.3.1 Muhasebe Meslek Mensuplarında Bulunması Gereken Genel Özellikler.....	23
2.4 Muhasebe Mesleğinin Geleceği	24

3. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KRİPTO VARLIK BİLGİ DÜZEYLERİ VE KRİPTO VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE DAİR TUTUMLARI: MALATYA VE İZMİR İLİ ÖRNEĞİ.....	26
3.1.Araştırmanın Metodolojisi	26
3.2.Araştırmanın Amacı Ve Önemi	26
3.3.Araştırmanın Evreni	26
3.4.Araştırmanın Sınırlılıkları	26
3.5.Araştırmada Veri Toplama Yöntemi.....	27
3.6 Araştırmanın Modeli	27
3.7. Araştırmanın Hipotezleri.....	28
3.8. Bulgular.....	29
3.8.1. Verilerin Frekans Analizleri	29
3.8.2 Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Bilgi Düzeyleri İle Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Tutumları Arasındaki Farklılık Analizleri	43
SONUÇ VE ÖNERİLER	56
KAYNAKÇA.....	58
İNTERNET KAYNAKLARI	62
EKLER.....	64
Ek A: Anket Formu	64

KISALTMALAR

SM	: Serbest Muhasebeci
SMMM	: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
YMM	: Yeminli Mali Müşavir
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
UFRS	: Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	Blokzincir Sürecinin İşleyişi.....	5
Şekil 2.	Kripto Varlıkların Sınıflandırılması.....	7
Şekil 3.	Bitcoin'in Karakteristik Özellikleri.....	9

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1.	Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi normallik analizi.....	29
Tablo 2.	Muhasebe meslek mensuplarının demografik özellikler.....	29
Tablo 3.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık bilgi düzeyleri ile ilgili ifadelerin frekans analizleri.....	31
Tablo 4.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların hangi varlık sınıfında sınıflandırılması gerektiğine dair tutumları.....	32
Tablo 5.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların hangi hesapta izlenmesi gerektiğine dair tutumları.....	36
Tablo 6.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulması gerektiğine dair tutumları.....	39
Tablo 7.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların nasıl vergilendirilmesi gerektiğine dair tutumları	41
Tablo 8.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumlarının ortalamaları.....	43
Tablo 9.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık bilgi düzeyleri ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki ilişkiye dair t testi Analizi.....	44
Tablo 10.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık alım satımı yapma davranışı ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki ilişkiye dair t testi analizi	44
Tablo 11.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi düzeyleri ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki ilişkiye dair t testi analizi.....	45

Tablo 12.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık piyasasını takip etme davranışı ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki ilişkiye dair t testi analizi.....	47
Tablo 13.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına yönelik tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki ilişkiye dair t testi analizi.....	48
Tablo 14.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olup olmadığına dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki ilişkiye dair t testi analizi.....	50
Tablo 15.	Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğine dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki ilişkiye dair t testi analizi.....	52
Tablo 16.	Hipotez sonuç tablosu.....	54

GİRİŞ

Kripto varlıklar, üretimi ve transferinin gerçekleşmesi için bazı kurallar içeren bir bilgisayar programı gerektirir, blokzincir veritabanı ile kriptografik olarak korunurlar açık ve merkezi olmayan bir ağ tarafından yönetilirler. Dağıtık defter teknolojisi üzerindeki tüm varlıkların tamamı kripto varlık olarak ifade edilir. İlk olarak üretilen coin Bitcoindir ve daha sonrasında çok sayıda Bitcoine alternatif olarak üretilen alternatif coinler mevcuttur ve bu coinler altcoin olarak ifade edilmektedir. Coinler kendi blokzincirleri üzerinde çalışırlar, kendi blokzincirleri üzerinde çalışmayan diğer varlıklarda token olarak ifade edilmektedir. Genel olarak tüm coin ve tokenler kripto varlık olarak anılmaktadır (İçten, 2021). Kripto varlıkların tam kavram olarak bir anlamı henüz bulunmamakla birlikte net bir yasal düzenlemesi de mevcut değildir. Kripto varlık alım satımı ve kripto varlıklar ile mal veya hizmet alımını yasaklamamış ülkeler mevcut iken kullanımını tamamen yasaklamış ülkelerde vardır. Bazı ülkelerde ise kripto varlık alım satımı yasak değil ancak kripto varlıklar ile mal veya hizmet alımı yasaktır. Türkiye’de bu kısıtlı kullanım uygulaması geçerlidir.

Yasal bir zemini olmayan ve herhangi bir merkezi otoriteye bağlı olmayan kripto varlıkların sayısı ve türü her geçen gün artmakta ve kullanımı yaygınlaşmaktadır. Bu yaygın kullanım kripto varlıklar hakkında farkındalığın belirlenmesini ve çözümlenmesi gereken bir çok sorunu da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlardan en önemlisi de muhasebe kayıtlarının nasıl tutulması gerektiğidir. Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UFRS) veya herhangi bir standart setinin kripto varlık işlemlerini tam anlamıyla düzenlemediği görülmektedir.

Kripto varlıkların hangi varlık grubunda yer alması gerektiğine dair çalışmalarda bu varlıkların nakit ve nakit benzeri olarak mı, emtia (stok) olarak mı, finansal varlık olarak mı, maddi olmayan duran varlık olarak mı kabul edilmesi konusunda net bir sonuca ulaşılmamıştır.

Bu çalışmada, muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık bilgi düzeylerinin belirlenebilmesi ve kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi hakkındaki tutumlarının ortaya konulabilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, çalışmanın birinci bölümünde blokzincir teknolojisi ve kripto varlıklar hakkında bilgilere, kullanım

alanlarına, avantaj ve dezavantajlarına yer verilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde muhasebe mesleğine ve muhasebe meslek mensupları hakkında bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde ise kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin muhasebe meslek mensuplarının görüşleri alınıp analiz edilerek yorumlanmıştır. Sonuç olarak elde edilen bulguların kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirilmesine dair muhasebe meslek mensuplarının düşünceleri ortaya konulmaya çalışılmıştır ve muhasebe standartları oluşturulurken bu görüşlerin katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. BLOKZİNCİR TEKNOLOJİSİ VE KRİPTO VARLIKLAR

Bu bölümde blokzincir teknolojisinden ve işleyişinden, blokzincir kullanım alanlarından kripto varlık kavramından, kripto varlıkların sınıflandırılmasından, kripto varlıkların avantaj ve dezavantajlarından, kullanım alanlarından ve hukuki niteliğinden bahsedilecektir.

1.1 Blokzincir Teknolojisi

Geleneksel ekonomik sistemin yavaş olması, işlemlerin pahalı olması ve sistemin işleyişine yapılabilecek saldırıların bir tehdit oluşturması kullanıcıların güvenini zedelemiştir. Blokzincir teknolojisi 2008 yılında yaşanan kriz sonrasında bu sorunlara tepki olarak ortaya çıkmış ve geleneksel sisteme güveni azalan kullanıcıların dikkatini çekmiştir.

Blokzincir kavramı ilk kez 2008 yılında Satoshi Nakamoto tarafından yazılan "Bitcoin: Eşten Eşe Elektronik Ödeme Sistemi" başlıklı bir makalede yer almıştır (Durbilmez, 2019). Blokzincir bir veri tabanı, bir yazılım, bir kayıt defteridir (Özkul, 2022). Herhangi bir aracıya ihtiyaç duymadan kişiler arası veri aktarımını, varlık alışverişi hizmetini sunan ve işlemlerin değiştirilemeyerek depolandığı bir sistemdir (Karaçalı, 2019).

Dünya Ekonomik Forumu'nun blokzincir teknolojisi tanımına göre:

“ Blokzincir veya dağıtık defter-i kebir teknolojisi, bir aracıya ihtiyaç duymadan bir verinin iki parti arasında doğrudan değiş tokuşunu mümkün kılan teknoloji protokolüdür. Ağdaki taraflar şifreli kimliklerle anonim bir şekilde işlemleri gerçekleştirirler. Her bir işlem değiştirilemeyen bir işlem zincirine eklenir ve ağdaki tüm kullanıcılara dağıtılır.” (Özkul, 2022).

Blokzincir teknolojisinin güvenilir ve ulaşılabilir olması, şeffaf olması, değiştirilemez olması, geri alınamaz olması ve dijital olması işlemlerdeki üçüncü kişiyi ortadan kaldırmak, işlem maliyetlerini aza indirmek için fırsat yaratmaktadır ve bu sebeple tercih edilebilirliği artmaktadır (Pehlivan, 2020).

Blokzincirin bazı avantaj ve dezavantajlarını aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

Blokzincirin avantajları

Verilere tüm paydaşlar erişebilir, yapılan işlemleri görüntüleyebilir ve kaydedebilirler. Bu sayede veri tahribatı ve kaybı önlenmiş olur.

- Dijital imza ve doğrulamalar sayesinde araçlara ihtiyaç duyulmaz ve kullanıcıların birbirine güveni artar.
- Herkesin tüm işlemleri görmesi şeffaflığı sağlar.
- Veriler değiştirilemez veya silinemez

Blokszincirin dezavantajları

- Çok fazla enerji tüketilip çok pahalı bilgisayarlarda işlem yapılmaktadır.
- Ağdaki her düğümün tüm verilere ulaşabiliyor olması mahremiyete zarar vermektedir.
- Akıllı sözleşmeler oluşturulduktan sonra değiştirilemeyip bu sözleşmelere herkesin ulaşabiliyor olması kötü niyetli saldırılara karşı tedbirsiz ve güçsüz bırakabilir (Tanrıverdi, 2019).

1.1.2. Blokszincir Sürecinin İşleyişi

Blokszincir sisteminde yapılan işlemler bütün kullanıcılar için açık ve şeffaftır. Hesaplar sayılardan oluşmaktadır ve anonim özelliğe sahiptir. İşlemler şeffaf bir şekilde izlenebilir fakat işlemin gerçek sahibi bilinmez (Oral, 2021).

Blokszincir sistemi kriptoloji yöntemini kullanarak, spesifik matematiksel algoritmalarla sürekli büyüyen veri yapısı yaratmakta ve sistemin farklı kullanıcılar sayesinde doğrulanmasını sağlamaktadır. Bu işlem sırasında sadece veri eklenebilir ve var olan veri tek bir kullanıcı veya başka bir işlem tarafından kaldırılıp silinemez. Bu işlemlerin hepsi dağıtık bir veri tabanında gerçekleştirilir, bu veri tabanı her bir üye tarafından oluşturulabilmekte ve genişletilebilmektedir (Çetiner, 2020).

Blokszincir sisteminin çalışması birbirinden bağımsız olan bilgisayarların ortak bir ağ kuracak şekilde internet tabanlı olarak birbirine bağlanması ile mümkündür. Blokszincir kullanılarak yapılmak istenen işlem ilk olarak bu işlemi sisteme gönderen bir kullanıcı tarafından şifreli olarak ortak ağa iletilir ve aynı anda sistemi kullanan tüm bilgisayarlar tarafından görülür.

Ortak ağı oluşturan bilgisayarlar çeşitli algoritmalar kullanarak işlemin doğruluğunu ve geçerliliğini onaylar. Onaylanan bu işlem ‘‘hash’’ adı verilen bir blok oluşturacak şekilde şifrelenir ve sistemdeki mevcut bloklara zaman damgalı olarak dahil edilir. Bu işlem ile oluşan yeni zincir ağıdaki bütün bilgisayarlar tarafından kayıt altına alınır (Güner, 2021)

Blokszincir sistemin çalışma prensibi Şekil 1’de sunulmuştur

Şekil 1 Blokszincir Sürecinin İşleyişi

Kaynak: (Çelik, 2022)

1.1.3 Blokszincir Teknolojisinin Var Olan ve Olası Kullanım Alanları

Blokszincir teknolojisinin en yaygın kullanım alanı kripto varlıklardır. Kripto varlıklarla tanınan bu teknoloji zamanla farklı sektörlerde kullanım alanı bulmuştur (Ünal, 2020).

1.1.3.1 Gayrimenkul Hizmetleri Alanı

Blokzincir teknolojisi emlak alım, satım, kiralama işlemlerinde paydaşlar ile acentelerin mülkiyet kayıtlarına ulaşımını kolaylaştırmaktadır ve mülkiyet sahibinin ulaşması gereken belge ihtiyacını azaltmaktadır. Maliyet ve zaman tasarrufu sağlamaktadır.

1.1.3.2 Sağlık Sektörü Alanı

İlaçlar ile ilgili ortaya çıkabilecek sahtekârlıkları önlemektedir. İlaçların üretiminden hastaya ulaşacağı ana kadarki süreçte ilacın doğrulanmasını ve denetlenmesini kolaylaştırmıştır.

1.1.3.3. Kamu Sektörü Alanı

Kimlik, pasaport, sürücü belgesi gibi resmi belgeler blokzincire yerleştirilebilir. Bu belgeler şifrlenerek vatandaşa erişim yetkisi verilmesi güveni arttıracaktır (Çelik, 2022).

1.1.3.4. Dijital İçerik Ve Telif Alanı

Blokzincir yardımıyla sanatçı ve yazarların eserleri koruma altına alınabilir. Eserin orijinalliğini ispat edebilmek için bir doğrulama sertifikası üretilerek eserin ne zaman ve nasıl korunduğu kayıt altına alınabilir.

1.1.3.5. Seçimler

Blokzincir teknolojisinde verilerin değiştirilemez olması seçimde kullanılan oyların şifrlenerek defterlere dağıtılabilesine olanak sağlayacaktır. Bu sayede işlemler şeffaf ve güvenli olacaktır.

1.1.3.6. Bankacılık Alanı

Para transferlerinin uzun sürdüğü geleneksel bankacılık sistemine göre işlemlerin daha kısa ve az maliyetle gerçekleşmesine imkan sağlayacaktır.

1.2 Kripto Varlıklar

2008 yılında Dünya genelinde yaşanan ekonomik kriz sonrasında ülkelerin merkez bankalarının fazla miktarda para basması enflasyonun artmasına ve paranın değer kaybetmesine neden olmuştur (Tılı, 2021). Bu kriz döneminde insanların farklı bir varlık arayışı ilk kripto para birimi olan Bitcoin'e ilgiyi arttırmıştır. Bununla birlikte mevcut finansal yapının ortaya koyduğu parasal sistemden farklı bir para sisteminin gerekliliği fark edilmiş ve kripto varlıklar ortaya çıkmıştır (Özkul, 2022).

“Ernst&Young Denetim Firması’nın çalışma raporlarına göre kripto varlıklar, dağıtılmış defterlerde kaydedilen dijital varlıklar olarak bilinmektedir ve adlarını halka açık, izinsiz dağıtılmış defterlerde kullanılan kriptografik güvenlik mekanizmalarından almaktadırlar. Bir başka raporda ise kripto varlıklar varlık birimlerinin üretimini düzenlemek ve merkezi otorite olmadan taraflar arasında transferi doğrulamak için kriptografik tekniklerin kullanıldığı dijital varlıklar olarak tanımlanmaktadır” (Zengin, 2022)

“Kripto varlıklar; dağıtık defter teknolojisinin bir uygulaması olarak ortaya çıkan ve elektronik ortamda aktarım, saklama ve takas faaliyetlerine konu edilebilen bir değer ve sözleşmeden doğan bir hakkın güvenli dijital ortamda kriptografik olarak temsilini ifade etmektedir” (/www.kgk.gov.tr, 2021)

Kripto varlıklar kabul görmüş “bazı temel ortak özelliklere sahiptir.

Kripto varlıklar:

- * Ulusal makamlara bağlı değildir
- * Herhangi bir geleneksel varlık sınıfına tam olarak uymazlar
- * Merkezi olmayan bir aktör ağı tarafından karar vermeyi ifade ederler
- * Bu ağlarda karar vermeyi yönetmek için birden fazla farklı model kullanılır((Elliott, 2018)

1.2.1 Kripto Varlıkların Sınıflandırılması

Kripto varlıklar kendi içinde coin ve token olarak iki gruba ayrılır. Bu iki kripto varlık türü de kendi içinde alt gruplara ayrılmaktadır. Coinler, bitcoin, altcoin ve stablecoin (sabit coin); Tokenler Ödeme tokenleri, Hizmet tokenler, varlık tokeni olarak sınıflandırılır. Bu ayrım şekil2 de gösterilmiştir.

KRİPTO VARLIKLAR	COİN	BİTCOİN
		ALTCOİN
		STABLECOİN
	TOKEN	ÖDEME TOKENİ
		HİZMET TOKENİ
		VARLIK TOKENİ

Şekil 2 Kripto Varlıkların Sınıflandırılması

1.2.1.1 Coin (Kripto Para)

Teknolojinin gelişmesi ile birlikte ekonomik faaliyetlerde ödemeler, para transferleri ve ticari işlemler dijital ortamda gerçekleşmeye başlamıştır (Özkul, 2022) Coin paranın işlevlerini dijital ortamda gerçekleştirmek için tasarlanmış şifreli para birimidir. Kendilerine ait blokzincirleri vardır (Çelik, 2022).

Coinler herhangi bir otorite tarafından denetlenmezler, tüm işlemler blokzincir veri tabanında kayıt altında tutulur istenildiği zaman işlem geçmişleri izlenebilir. Sınırlı sayıda insan tarafından kullanıldığı için değişim aracı olarak yaygınlaşmamıştır. Genellikle yatırım aracı ve değer saklama aracı olarak kullanılır (Özkul, 2022).

1.2.1.1.1. Bitcoin

“Bitcoin. kripto para birimi kimliğiyle, çeşitli güvenlik risklerini yok edebilmek için blokzincir adındaki şifreli bir bilgisayar algoritmasıyla işleyen ve ilgili ağa katılan tüm kullanıcıların denetimine açık bir dağıtık büyük deftere (ledger) dayalı olarak üretilmektedir.” (Hanişoğlu, 2019).

Coin’lerin sınıflandırılmasında ilk üretilen coin Bitcoin’dir. Bitcoin 2009 yılında Satoshi Nakamoto isimli kişi veya kişiler tarafından kodlanmış ve üretim miktarının sınırlı olması üzerine inşa edilmiştir. Bu rakam 21 milyon adet olarak belirlenmiştir (Çelik, 2022).

Bitcoinler, BTC kısaltmasıyla kullanılmaktadır ve simgesi ₿ şeklindedir (Karaçalı, 2019).

Bitcoin ağında gerçekleşen işlemlerde kullanıcının kimliği dışındaki bütün bilgiler herkes tarafından görülmektedir. Bitcoin, herhangi bir fon sahibini tanımlamak için kişisel bilgileri kullanmaz, kişisel bilgiler yerine fon sahiplerinin Bitcoin adreslerini kullanır. Bu adresler takma isim olarak kabul edilir. Burada yapılan işlemler diğer ödeme sistemlerini düzenleyen yasaların kapsamına girmemesi nedeniyle bazı riskleri taşımaktadır. Bu sebep Bitcoin’in kabul edilebilir ve uygulanabilir bir ödeme aracı olarak görülmemesine neden olabilmektedir (Al-Dulaimi, 2021).

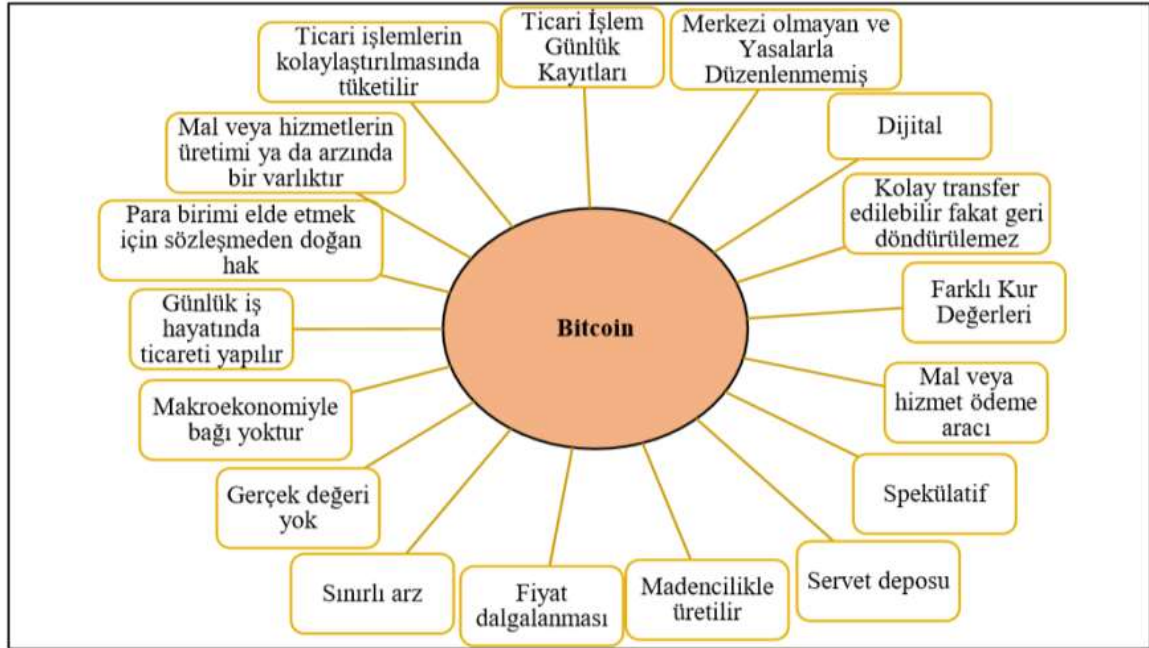
Bazı ekonomistlere göre bir paranın işlevlerini yerine getirebilmesi için sahip olması gereken bazı özelliklere Bitcoin de sahiptir. Bu özellikler:

- Değişim aracı olma
- Bölünebilme
- Taklit edilememe
- Transfer edilebilme
- Değer saklama

Ancak, bir merkez bankası tarafından kontrol edilmedikleri ve yazılı olarak basılı bir belge olmadıkları için para politikası aracı sayılmazlar (Aslantaşateş, 2016).

Bitcoin'in şeffaf ve kolay ulaşılabilir bir yapısı vardır. İnternet bağlantısının olduğu her yerde kullanılabilirdiği için kullanıcılara özgür bir ortam sağlar. Şifre yönetimi ile kendi kontrolünü ve güvenliğini sağlama özelliğine sahiptir (Hanişoğlu, 2019).

Bitcoin'in bazı özellikleri Şekil3'de gösterilmiştir.

Şekil 3 Bitcoin'in Karakteristik Özellikleri

Kaynak: (Sarıkaya, 2020)

1.2.1.1.2 Altcoin

Bitcoin'e alternatif olarak geliştirilen Altcoin , “Alternative to Bitcoin” kısaltmasıdır ve bitcoin harcindeki kripto varlıkları ifade edebilmek için kullanılan bir kavramdır (Bitlo).

Kripto varlık piyasasını geliştirip sektörü büyütebilmek, transfer işlemlerinin Bitcoin'den daha hızlı gerçekleştirilebilmek ve yeni yatırım araçları oluşturmak için altcoinler ortaya çıkarılmıştır (Bitlo).

Piyasaya sürülen altcoinlerin arasında varlığını sürdürerek değerini arttıranların olduğu gibi varlığını sonlandıranlarda bulunmaktadır. Bununla beraber yeni altcoinler üretilmeye devam etmekte ve sayısı gün geçtikçe artmaktadır (Kuzuloğlu).

“2013 yılında 14 olan Altcoin sayısı 2017 yılından sonra 1500’ün üzerine çıkmıştır.” (Sarıkaya, 2020). 09.11.2022 tarihinde is bu sayı 9250’ye ulaşmıştır (<https://coinmarketcap.com/>).

Piyasa değeri yüksek ilk 5 altcoin sırası ile şöyledir: Ethereum (ETH), Binance Coin (BNB), Ripple (XRP), Dogecoin (DOGE), Cardano (ADA).

İSİM	KISALTMA	PIYASA DEĞERİ	DOLAŞAN ARZ
ETHEREUM	ETH	\$151,336,355,304	122,373,866 ETH
BİNANCE COİN	BNB	\$44,869,812,938	159,974,736 BNB
RİPPLE	XRP	\$17,613,419,480	50,215,300,844 XRP
DOGECOİN	DOGE	\$11,585,332,367	132,670,764,300 DOGE
CARDANO	ADA	\$11,446,972,359	34,396,088,715 ADA

KAYNAK: (<https://coinmarketcap.com/>)

1.2.1.1.2.1 Ethereum

Ethereum Vitalik Buterin tarafından Kuzey Amerika Bitcoin konferasında ilk kez tanıtılmıştır. Ethereum Blokzincir teknolojisini geliştirmek ve daha fazla alanda kullanılmak amacıyla tasarlanmıştır (<https://www.bitlo.com/rehber/ethereum-nedir->).

Blokzincir teknolojisini geliştirmek amacıyla ağa akıllı sözleşmeler eklenmiştir (<https://coinmarketcap.com>). Akıllı sözleşme sistemi Ethereum’un en önemli özelliğidir. Ethereum, insanların komut dosyaları oluşturmalarına imkan veren kendi programlama diline

sahiptir ve bu sisteme akıllı sözleşme adı verilmektedir (<https://www.webtekno.com/ethereum-ile-bitcoin-arasindaki-farklar-h38580.html>-)

Akıllı sözleşmeler, herhangi bir kesinti olamadan, sansür, hile veya dışarıdan bir müdahaleye olanak vermayerek programlandığı şekilde çalışmaktadır.

Ethereum Bitcoin'den sonra yaygın olarak bilinen piyasa değeri yüksek ikinci kripto varlıktır. Kendi dijital para birimi Ether'dir ve ETH şeklinde kısaltılmıştır (<https://coinmarketcap.com>).

Ethereum da her bir blok eklem süresi 15 saniyedir bu sebeple işlemlerin teyidi daha hızlıdır. Üretim sınırı yıllık 18 milyondur bu sebeple işleme girmesi ve alım satımlarda kullanılması kolaydır (<https://www.webtekno.com/ethereum-ile-bitcoin-arasindaki-farklar-h38580.html>-)

1.2.1.1.2.2 Binance Coin (BNB)

Binance, kripto varlık birimlerinin alım satımının gerçekleşmesine olanak veren kripto varlık borsasıdır. Changpeng Zhao tarafından kurulmuştur (<https://tr.wikipedia.org/wiki/Binance>). Binance Coin, Binance Borsası işleme açılmadan 11 gün önce İlk Coin Arzı ile kullanıma sunulmuş ve tanıtılmıştır. İlk olarak Ethereum tabanlı olarak 200 milyon arz ile çıkarılmıştır. 100 milyon olarak satışa sunulan binance coinler düzenli aralıklarla kalıcı olarak imha edilmektedir. Ethereum tabanlı olan bu coinler daha sonra Ethereum tabanından ayrılarak Binance Chain ağına takas edilmiştir.

Binance Coin İlk Coin Arzı olarak kullanıma sunulmasına rağmen kullanıcılar için Binance'e yapılmış yatırımı ifade etmez ve kullanıcılara kar payı alma hakkı vermez (<https://academy.binance.com/tr/articles/what-is-bnb>). Mal ve hizmet alımlarında değişim ve ödeme aracı olarak kullanılabilir (Tılı, 2021).

1.2.1.1.2.3 Ripple

Ripple bankacılık sistemi üzerinden yapılan para transfer işlemleri ile rekabet edebilmek için geliştirilmiştir. (<https://coinmarketcap.com/tr/currencies/xrp/>). Ripple Labs tarafından bir ödeme ağı ve kripto varlık olarak ortaya çıkarılmıştır (Ata, 2019).

Ripple kripto varlıklarının kullanmış olduğu blokzincir teknolojisini kullanmamakta ve onlar gibi madencilik ile üretilmemektedir. Paranın kurucusu olan şirketin belirlediği sayı

kadar piyasaya sürülmektedir (Karaçalı, 2019). Blokzincir teknolojisi yerine Ripple tarafından geliştirilen Ripple Net ağı kullanılmaktadır (Ata, 2019).

Ripple Mali değeri olan altın, dolar gibi para birimlerine çevrilebilmekte ve diğer kripto varlıklar gibi alım satımı yapılabilir (Çetiner, 2020).

Ripple bankalarla doğrudan çalışabilmektedir ve günlük kullanıma uygundur. Transfer işlemleri 4 saniye sürmektedir. Ucuz ve hızlıdır. Bankalarla iş birliği içerisinde çalışacak sisteme sahiptir bu sebeple diğer kripto varlıklar için beklenen düzenlemelerde kapsam dışı kalacaktır. Farklı türdeki varlıklar ile değişim yapılabilme olanağı sağlamaktadır. (<https://www.paribu.com/blog/sozluk/ripple-xrp-nedir/>).

1.2.1.1.2.3 Dogecoin

Dogecoin Aralık 2013 'te Billy Markus ve Jacksın Palmer tarafından eğlence amacıyla çıkarılmıştır. Litecoin kurucusu Charlie LEE 'nin bazı fikirlerinden esinlenilmiştir. Dogecin, kripto varlık çıkarabilmek için yüksek güce sahip bilgisayarlara yatırım yapılmaması düşüncesiyle oluşmuştur (Hanişoğlu, 2019).

Dogecoin transferleri Litecoin blokzinciri üzerinden yapılmaktadır. Litecoin ağında yapılacak güncelleme Dogecoin içinde geçerli olacaktır. Dogecoinlerin arzları sınırlı değildir. Arzı sınırlı olan kripto varlıkların sınıra eriştiğinde madencilğe devam ediyor olması bir kar getirmeyecektir. Bu nedenle Dogecoin işlemleri uzun vadede avantajlı olacaktır. (<https://www.bitlo.com/rehber/dogecoin-doge-nedir>).

Dogecoin Twitter ve Reddit gibi online internet sitelerindeki bazı özel ve yaygın içerikleri ödüllendirmek amacıyla kullanılmaktadır (<https://www.bitlo.com/rehber/dogecoin-doge-nedir>) .

1.2.1.1.2.4 Cardano

Cardano ADA isimli kripto varlık biriminin temelini oluşturmaktadır. Ethereum gibi dağıtık uygulamalar ve akıllı sözleşmeler için kullanılan bir blokzincir platformudur. Bu platformun geliştirilmesine 2015 yılında başlanmıştır ve 2017 yılında halka sunulmuştur. (Çetiner, 2020).

Cardano bilimsel bir felsefe alanında ve birçok akademisyen tarafından geliştirilen ilk blokzincir niteliği taşımaktadır (Tılı, 2021) Bir merkeze bağlı olmayan uygulamalara

devamlılık ve güvenilirlik sağlamak amacıyla öncü teknolojileri bir araya getirir. (<https://cardano.org/>).

1.2.1.1.3 Stablecoin

Stablecoin, değeri dolar Euro gibi bir itibari para birimine veya altın gibi değerli bir varlığa sabitlenmiş kripto varlık türüdür. Stablecoin'ler, değeri sabitlenmemiş kripto varlık birimlerindeki dalgalanmaları azaltmak için tasarlanmıştır. Bu özelliği ile stablecoinler daha istikrarlı yatırım araçları olarak görülmektedir (İçten, 2021).

Piyasa değeri açısından bakıldığında en büyük dört stablecoin şunlardır: Tether, USD Coin. Binance USD ve Dai.

1.2.1.1.3.1 Tether

Tether (USDT) 2015 yılında Tether Limited şirketi tarafından çıkarılmıştır. ABD dolarıyla denk bir değerde olacak şekilde üretilmiştir. Tetherin fiyatı ABD dolarına bağlıdır ve 1 USDT 1 dolar olarak işlem görmektedir (Doğan, 2022).

Tether değerinin sabit olması nedeniyle paranın pazardaki dalgalanmalardan etkilenmesini önlemektedir. Bu yönüyle kripto varlıkların içinde güvenli olarak algılanmaktadır (Çelik, 2022).

1.2.1.1.3.2 Usd Coin

USD Coin (USDC), 2018 yılında The Centre konsorsiyumu tarafından piyasaya sürülmüştür. Değeri ABD dolarına sabitlenmiştir. 1 USDC 1dolar olarak işlem görmektedir (<https://www.paribu.com/blog/sozluk/usd-coin-usdc-nedir/>).

Piyasada mevcut her bir USDC nakit olarak veya kısa vadeli ABD hazine bonolarının karışımından meydana gelen rezervde bulunan 1 Dolar ile desteklenmelidir. (<https://coinmarketcap.com/tr/currencies/usd-coin/>).

1.2.1.1.3.3 Binance Coin

2019 yılında piyasa sürülen Binance Coin New York Eyaleti Finansal Hizmetler Departmanı tarafından düzenlemektedir. Değeri bire bir oranda dolara sabitlenmiştir. Fiyat istikrarı sağlaması nedeniyle ödemelerde, alım satım işlemlerinde, mutabakatlarda ve merkeziyetsiz finansal alanlarda kullanılmaktadır. (coinmarketcap.com/tr/).

1.2.1.1.3.4 Dai

Merkezi olamayan, değeri 1 ABD Doları'na sabitlenmiş, teminat destekli bir kripto varlık birimidir. Ethereum uygulaması tarafından desteklenmektedir ve merkezi olmayan akıllı sözleşmeler tarafından yönetilmektedir. Yapılan işlemler herkese açık olarak kaydedilmektedir. Bu nedenle sistem daha şeffaf ve hileli işlemlere karşı korumalı olarak algılanmaktadır. (<https://coinmarketcap.com/tr/currencies/multi-collateral-dai/>).

1.2.1.2 Token

Ethereum ağının piyasaya sürülmesi ile birlikte Token kavramı hayatımıza girmiştir. Token, bağımsız bir blokzincir sistemi üzerinde üretilmeyen hazırda mevcut bir blokzincir aracılığıyla üretilen bir değerdir. Oluşturuldukları ağdan ayrı olarak işlem göremezler. Ayrı işlem görmeleri için kendilerine ait bir blokzincir sisteminin olması gerekmektedir (Toraman, 2020).

Tokenler genel olarak projeler, yeni kurulmuş şirketler veya bazı hizmetlerin geliştirilebilmesi için fon elde edebilmek amacıyla kullanılmaktadır. Token, kripto para olmayan varlıkları ifade eder ve elinde bulunduranlara bazı imkanlardan yararlanma hakkı tanımaktadır (Zengin, 2022). Sahip olunan token hangi servis tarafından sunulan hizmete ulaşabilme imkanı veriyor ise o servisten faydalanma imkanı sunmaktadır (Tılı, 2021).

Tokenler ve coinler arasındaki farklar aşağıdaki gibidir.

- Coinler, kendi blockzinciri ağında işlem görürken; tokenler farklı dijital varlıkların blokzincir yapılarında işlem görmektedir.
- Token meydan getirmek coin meydana getirmekten daha kolaydır.
- Coin'ler dijital para; tokenler dijital bir varlığı temsil eden değerdir.
- Coin ile kripto para satın alınırken; Token ile ise bir ürün veya hizmet satın alınabilir.
- Coin madeni parayı , token jetonu temsil eder.

(<https://finans.mynet.com/haber/detay/kripto-para/token-ve-coin-farki-nedir-token-ve-coin-arasindaki-farklar-nelerdir/441929/>).

1.2.1.2.1 Token Türleri

Tokenler belirgin bazı özelliklerine göre sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırmayı;

Yücenurşen (2022), çalışmasında tokenleri varlığa dayalı token, menkul kıymet tokeni, menkul kıymet tokeni olarak ele almıştır.

Çokmutlu, Kılıç (2022) çalışmasında tokenleri ödeme tokeni, hizmet tokeni, menkul kıymet tokeni, hibrit tokeni ve NFT olarak almıştır.

Tılı (2021), çalışmasında tokenleri güvenlik tokeni, fayda tokeni, varlık token olarak ele almıştır.

Sezgin (2022), çalışmasında tokenleri ödeme tokeni, hizmet tokeni, varlık tokeni ve hibrit tokeni olarak ele almıştır.

Yüksel (2020), çalışmasında tokenleri varlığa dayalı token, hizmet tokeni, menkul kıymet tokeni olarak ele almıştır.

Türkiye bilişim vakfı (2021)'na göre ise bu sınıflandırma ödeme tokeni. Hizmet tokeni, menkul kıymet tokeni, hibrit tokeni ve NFT olarak ayrılmıştır.

Görüldüğü üzere farklı çalışmalarda farklı şekillerde sınıflandırılan tokenlar bu çalışmada ödeme tokenleri varlığa dayalı tokenleri ve hizmet tokenleri olarak ele alınacaktır.

- **Ödeme Tokenleri:** Gelecekte veya bugün bir ürün yada hizmeti satın almak için ihraç edilen ödeme aracı olarak kabul edilen tokenlardır. Ödeme aracı olarak işlev gören bu tokenlar yasal olarak kabul edilmemektedir. Bu tokenlar ihracatçısına karşı bir talep hakkı vermezler sadece ileride ödeme yapmak amacıyla kullanılırlar. (Kripto Varlıkların Vergi Muhasabe Ve Denetim Yönünden İncelenmesi Rapaoru, 2021).
- **Varlığa Dayalı Tokenler:** Varlığa dayalı tokenlar fiziksel bir varlığı ifade etmektedir. Bu tokenların Değeri de temsil ettiği altın, gümüş petrol gibi fiziki varlıklara göre belirlenir (Yücenurşen, 2022).
- **Hizmet tokenları:** Bu tokenlar bir uygulama ya da hizmete dijital erişim sağlayabilmek amacıyla ihraç edilen tokenlardır. Bir ürün veya hizmetin ödemesinin önceden yapılabilmesini ve yapılan bu ödemeye istinaden ileride sunulacak hizmetten token sahibinin yararlanmasını sağlayan bir araçtır (Karacan, 2021).

1.2.2 Kripto Varlık Kullanımının Avantajları Ve Dezavantajları

1.2.2.1 Kripto Varlık Kullanımının Avantajları

- Transfer işlemleri zaman sınırlaması olmadan istenilen anda gerçekleştirilebilir.
- Transfer işlemleri çok hızlı gerçekleşir. Para saniyeler içerisinde karşı hesaba geçer.
- Erişimi kolaydır. İnternetin olduğu her yerde hesaplara ulaşmak mümkündür.
- Saklamak için bir bankaya gerek yoktur. Telefona indirilen bir cüzdan uygulaması ile her yere taşınabilmektedir.
- Herhangi bir devletin kontrolü altında değildir ve bir merkezi otoriteye bağlı değildir. Bu nedenle ekonomiye yapılan müdahalelerden etkilenmezler
- Çok küçük miktarda ödemeler yapılabilmektedir. 0,00000001 Bitcoin’lik bir değer gibi.
- İşlem maliyetleri yoktur (Toraman, 2020)

1.2.2.2 Kripto Varlık Kullanımının Dezavantajları

- Herhangi bir merkezi otoriteye bağlı olmaması ve bir muhatabın bulunmaması denetim ve kontrol eksikliğine neden olmaktadır.
- Piyasa değeri oldukça değişkenlik göstermektedir.
- Yapılan işlemlerin geri alınamaz olması hatalı bir işlemin taraflar açısından düzeltilmesine imkan olmayan mağduriyete sebep olabilmektedir.
- Merkezi bir yapısının olmaması nedeniyle yaşanacak bir sorunda hukuki mercilere başvurma imkanı bulunmamaktadır.
- Herkes tarafından kabul edilmediği için sürdürülebilir değildir.
- Alım satım platformları olası siber saldırılar için açıktır.
- (<https://www.bloomberght.com/merkez-bankasi-na-gore-turkiye-de-kripto-paraların-9-riski-2281193>)

1.2.3 Kripto Varlıkların Kullanım Alanları

Kripto varlıkların ulaştığı kişi sayısı ve faaliyet alanları yıllar içerisinde artmıştır. İnsanların alternatif bir para birimi olarak kabul ettiği kripto varlıkların kabul edilebilirliği arttıkça kullanım alanları da genişlemiştir.

Kripto varlıklar seyahat sektörü, emlak sektörü, sosyal medya platformları, eğitim alanı, motorlu taşıt endüstrisi, perakende satış sektörü, dijital yayıncılık, sanat eserleri alışverişlerinde ve oyun endüstrisinde kullanılmaktadır (Karagözoğlu, 2020)

Seyahat Sektörü: İnternet yolu ile hizmet veren seyahat acenteleri kripto varlıkları ödeme aracı olarak kullanabilmektedir. Bitcoin ile ödeme alan Cheapair.com isiminde bir internet sitesi mevcuttur.

Emlak Sektörü : Bu sektörde de kripto varlıklar ödeme aracı olarak kabul edilebilmektedir. Gayrimenkul alış satışlarında kripto varlıkları kullanılabildiği internet sitelerine örnek olarak Propy.com ve Mycoinrealty.com gösterilebilir.

Eğitim: Bazı üniversiteler eğitim masraflarını internet üzerinden kripto varlık olarak kabul edebilmektedir. ABD, Almanya, İsviçre ve Kıbrıs'taki bazı üniversiteler kripto varlıkları kabul ettiklerini belirtmişlerdir.

Motorlu Taşıtlar Endüstrisi: Araç üretimi yapan firmalarda kripto varlıkları kabul etmektedirler. Bu konuya öncülük eden firmalardan bir tanesi kurucusunun Elon Musk olduğu Tesla firmasıdır. İlk Tesla S modeli bitcoin karşılığında satılmış daha sonrası Lamborghini şirketi bu uygulamayı kullanmıştır.

Perakende Satış: Bu sektörde mobilya alanında hizmet veren Overstock.com isimli internet sitesini ilk örnek olarak gösterebiliriz. Bu sitenin Bitcoin'i kabul ederek satış yapmasından sonra Crate and Barrel, Nordstrom ve Whole Foods ve bir çok perakendeci de kripto varlık ile alışveriş olanağı sunmuştur.

Sanat Eserleri Alışverişi: Aracılar olmadan çalışmalarını satmak isteyen sanatçılar internet ortamında kripto varlıkların ödeme aracı olarak kabul edildiği bir çok sanat platformunu kullanmaktadır. Bitpremier.com sanatsal ürün alıp satmak için kullanılan internet sitelerinden biridir.

Oyun Endüstrisi: Çevrimiçi oynanan bazı oyunlar kripto varlıklar ile işlem yapmaya başlamıştır. Oyun içinde kazanılan para kripto varlık birimiyle değiştirilerek daha sonrasında gerçek paraya dönüştürülebilir. Bu oyunlara örnek olarak Büyük ORB Projesini verebiliriz.

Hayatımızın çoğu alanında kullanılmaya başlanan kripto varlıklar zamanla kripto paraların kabul edilebilirliği artıp popülerlik kazandıkça çok farklı alanlarda kullanıma sahip olacaktır.

1.2.4 Kripto Varlıkların Hukuki Niteliği

Dünya çapında ülkelerin çoğunluğu kripto varlıkları ‘‘hukuka uygun’’ olarak kabul edip kripto varlık alım satımını yasaklamamış ve bu varlıklarla mal ve hizmet alımını serbest bırakmıştır. Bazı ülkeler ise kripto varlıklar ile ilgili ya kısıtlama getirmiş ya da tamamen yasaklamıştır. Kısıtlama getiren ülkelerden biri olan Türkiye’de kripto varlıkların alım satımı değil ödeme aracı olarak kullanımı yasaktır (Kripto Varlıkların Vergi Muhasabe Ve Denetim Yönünden İncelenmesi Rapaoru, 2021).

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu 2013 yılında yapmış olduğu açıklamada kripto varlıkların elektronik para olarak kabul edilmeyeceğini belirtmiştir (Platformu, 2022).

2016 yılında ise SPK Araştırma Dairesi Kripto Para raporunda kripto paraların yasaklanmaması gerektiğinden bahsedilerek olumlu bir rapor yayınlanmıştır.

Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) tarafından 11 Eylül 2019 tarihinden önce yürürlükte olan rapora göre bitcoin alım satım işleri şüpheli olarak nitelendirilmekteydi bu tarihten sona yayınlanan rapora göre ‘‘ bitcoin ‘‘ terimi ‘‘kripto para’’ olarak güncellenmiş ve her işlemin şüpheli olarak nitelendirilmesinden vazgeçilmiştir.

16 Nisan 2021 tarihinde 31456 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından hazırlanmış olan ‘‘Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik’’ in 3. Maddesinde kripto varlıkların itibari para, kaydi para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyeceği, ödeme işlemlerinde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmayacağı ve bu şekilde kullanılmasına olanak sağlayacak hizmet verilmeyeceği düzenlenmiştir (TCMB, 2021).

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası tarafından yine 16 Nisan 2021 tarihli 2021-17 sayılı ‘‘Ödemeler Alanına İlişkin Basın Duyurusu’’ da mevcuttur. Bu duyuru ile söz edilen yönetmeliğin yürürlüğe konulduğu bilgisi kamuoyuna sunulmuştur.

1 Mayıs 2021 tarihli ‘‘Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanın Önlenmesine Dair Tedbirler hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik’’ yayınlanmış ve bu yönetmeliğe göre Kripto varlık hizmet sağlayıcıları MASAK yükümlüsü oldu.

İKİNCİ BÖLÜM

2. MUHASEBE, MUHASEBE MESLEĞİ VE MUHASEBE MESLEĞİNİN GELECEĞİ

Bu bölümde muhasebe kavramından, muhasebe mesleğinden, muhasebe meslek mensuplarından ve muhasebe mesleğinin geleceğinden bahsedilecektir.

2.1 Muhasebe Kavramı

İşletme sahibinin veya yöneticisinin almış olduğu kararlar ile birlikte yapılacak uygulamalar işletmenin kaynaklarının (sermaye ve borçlar) ve varlıklarının (mevcutlar ve alacaklar) değişmesine neden olacaktır. Bu değişiklikleri takip etmek ve kontrol etmek kolay değildir. Bu nedenle muhasebe, bir işletmenin finansal olaylarını kaydedip sınıflandıran, raporlayıp analiz ederek finansal durum ve faaliyet sonucunu ilgili kişi ve kurumlara sunan bir bilgi sistemidir (Güçlü, 2022).

Muhasebe bilgi sistemi İşletmede çalışan personel ve yöneticiler ile işletme dışı üçüncü şahıs ve kuruluşlar için sayısal bilgiler sunmaktadır. Bu sayısal bilgiler doğrultusunda kar marjları yükseltilebilir, işletme hedefleri gerçekleştirilebilir. Yöneticilerin karar verme sürecinde önemli olan bu sistemin temel amacı işletmenin mevcut mal varlığını koruyup zamanla bu varlıklarda gerçekleşen değişiklikleri tespit edebilmek, mali durum ve nakit akışlarla ilgili rapor sunabilmektir (Pirimov, 2021).

Muhasebe bilgi sistemi İşletmenin gerçekleşmiş ve gerçekleşebilecek faaliyetlerini, işletmede alınmış olan ve alınabilecek kararların fonksiyonlarını, işletmenin alacaklılarına ilişkin maddi sorumlulukların ve vergi matrahının hesaplanmasını sağlayacak bilgilerin gerekli zamanda ihtiyaçları karşılamak üzere ilgili kişilere sunmaktadır.

2.2 Muhasebe Mesleği

Meslek, kişinin hayatını kazanıp geçimini ikame ettirebilmek adına seçtiği iş ya da düşünce alanı veya üretime verimli bir katkı sağlayabilmek için çalışan ve bu durum neticesinde yaşamsal ihtiyaçların karşılanabilmesini sağlayacak kazanç elde edilen alanda iş yapmanın somut halidir (Otlı, 1999)

Bir işin meslek olarak kabul edilebilmesi için devamlı değişen ve gelişen bir bilgi yapısına sahip olması, uygulama esnasında karşılaşılabilecek sorunları çözerken mesleki yargıyı

kullanabiliyor olması ve kamu yararına hizmet edebilecek mesleki sorumluluk taşıyor olması gerekmektedir. Muhasebe mesleği, teknolojik gelişmeler doğrultusunda ve mevzuattaki değişikliklere istinaden etrafına sürekli olarak bilgi sunuyor olması, karşılaşılan sorunların çözümünde muhasebe standartları ve ilkeleri doğrultusunda karar verilip uygulanıyor olması, üretilen bilgilerin toplumun geniş bir kısmına hizmet ediyor olması ile birlikte meslek statüsünde yer almaktadır (Kaya, 2011).

Muhasebe mesleği, değişen ve gelişen ekonomik, sosyal, finansal ve teknolojik alanlarda gün geçtikçe önem kazanmıştır ve ticari faaliyetlerde etkili bir konumda yer almaktadır. Bir işletmenin karlı ve randımanlı bir şekilde çalışmasını sürdürebilmesinde, vergi gelirlerinin artmasında muhasebe mesleğinin etkisi çoktur (Duran, 2022)

Mali ve ekonomik sistemde muhasebe mesleğinin önemi ve etkisinin büyük olması doğrultusundan bu mesleği yapacak kişilerin belirli birikime sahip bilgili, tecrübeli ve eğitilmiş olması gerekmektedir. Bu durumda belirli eğitime ve gerekli belgelere sahip olan muhasebe meslek mensupları muhasebe mesleğini icra etmektedir (Şıtak, 2021)

2.3. Muhasebe Meslek Mensubu

“Muhasebe meslek mensubu, işletmelerin faaliyet ve işlemlerinin sağlıklı ve güvenilir bir devamlılığını sağlamak ve kaydeden, gerçekleşen faaliyetlerin gerekli mevzuat dâhilinde denetimini gerçekleştiren ve sonuçları işletme ve ilgili çıkar sağlayacak taraflara sunan, yüksek mesleki etiklere sahip ve topluma karşı sorumluluk bilinci ile hareket eden ve 3568 sayılı Kanun’ da belirtilen özel ve genel şartları yerine getiren kişidir” (Güçlü, 2022)

Muhasebe meslek mensupları, meslekleri gereğini yerine getirirken mali hesaplarla ilgili bilgileri toplayarak kaydeder, sınıflandırıp özetleyerek analiz eder ve yorumlayıp rapor ederler. Bu raporları mali hesaplarla ilgili bilgi almak isteyenlere aktarırlar (Maral, 2021)

Muhasebe mesleğini kimlerin ne şekilde yerine getireceğine dair şartlar 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununda yer almaktadır. Kanuna göre bu mesleği yapacak kişiler üç ayrı unvana sahip olabilecektir. Bunlar; (Şıtak, 2021)

- Serbest Muhasebeci
- Serbest Muhasebeci Mali Müşavir
- Yeminli Mali Müşavir.

Ancak 10/7/2008 tarihli ve 5786 sayılı kanun ile Serbest Muhasebeci unvanı kanun metninden çıkarılmıştır ve bu düzenleme ile birlikte meslek mensupları Serbest Muhasebeci Mali müşavir ve Yeminli Mali Müşavir olarak iki grupta ele alınmıştır (Güçlü, 2022)

Muhasebecilik ve mali müşavirlik mesleğinin konusu 3568 sayılı kanuna göre şöyledir: T.C. Resmi Gazete, 1 Haziran 1989, sayı: 3568);

Gerçek ve tüzel kişilere ait teşebbüs ve işletmelerin ;

a) İlgili mevzuat hükümleri gereğince, defterleri tutmak, bilanço, kar-zarar tablosu düzenlemek ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işler,

b) Muhasebe sistemlerini kurmak ve geliştirmek, işletme, muhasebe ve finans, mali mevzuat uygulamalarını düzenlemek veya bu konularda danışmanlık yapmak.

c) Yukarıdaki belirtilen konularda, belgelerine istinaden, inceleme yapmak, denetim ve analiz yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmaktır.

Bir işyerine bağlı olmadan yukarıda sayılı işlemleri yapanlara serbest muhasebeci mali müşavir denir.

Yeminli mali müşavirler ise muhasebe ile ilgili defter tutamaz, muhasebe bürosu açamazlar ve muhasebe bürolarına ortak olamazlar. 3568 sayılı Kanunun 12 nci maddesi kapsamında çıkarılan yönetmelikler çerçevesinde tasdik işlemleri yapabilmektedirler.

Muhasebe meslek mensubu olabilmek için 3568 sayılı kanunda hem genel hem özel şartlar belirtilmiştir.

Meslek mensubu olabilmenin genel şartları şöyledir;

- T.C vatandaşı olmak
- Medeni haklara kullanma ehliyetine sahip olmak
- Kamu haklarından mahrum olmamak
- Kasten işlenmiş bir ceza almış ya da affa uğramış olsa bile devletin güvenliğine karşı suçlardan mahkum olmamak
- Memuriyetten ceza veya disiplin soruşturması sonucunda çıkarılmamış olmak

- Meslek haysiyet ve şerefine uymayan davranışları bulunmamak

Serbest muhasebeci mali müşavirlik özel şartları şöyledir;

Hukuk, iktisat, maliye, muhasebe, işletme, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler dallarından veya denkliği Yükseköğretim Kurumunca tasdik edilmiş lisans mezunu olmak veya bu bölümlerden lisansüstü seviyede diplomaya sahip olmak,

- En az üç yıl staj yapmak
- Serbest muhasebeci mali müşavirlik sınavında başarılı olmuş olmak
- Serbest muhasebeci mali müşavirlik ruhsatını almış olmak.

Yeminli mali müşavir olabilmenin özel şartları;

- Serbest muhasebeci mali müşavir olarak en az on yıl görev yapmış olmak
- Yeminli mali müşavirlik sınavında başarılı olmuş olmak
- Yeminli mali müşavirlik ruhsatını almış olmak.

2.3.1 Muhasebe Meslek Mensuplarında Bulunması Gereken Genel Özellikler

Muhasebe meslek mensuplarında bulunması gereken bazı nitelikler mevcuttur ve bunlar aşağıdaki gibidir (Özyürek, 2009)

İletişim Becerileri: Önemli bir yere sahip olan iletişim becerisi, görüşlerin yazılı veya sözlü olarak sunulması, tartışma ve savunma yeteneğini, etkin şekilde dinlemeyi ve bilginin ilgili kaynaktan elde edilip düzenlenmesini içermektedir.

Entellektüel Beceriler: Bir muhasebecinin problem çözme yeteneğine ve analitik düşünme becerilerine sahip olması gerekmektedir. Bu beceriler beklenilmeyen herhangi bir sorun olması durumunda çözüm üretebilmeyi veya oluşabilecek sorunları öncesinde tahmin etmeyi, beklenilmeyen isteklere cevap vermeyi, öncelikleri belirleyip ve gerektiği şekilde işleri planlamayı içermektedir.

Kişisel Beceriler: Farklı özellikteki kişilerle bir grup içinde etkin şekilde çalışmayı, diğer çalışanları motive etmeyi ve geliştirmeyi içermektedir. Ayrıca krizi iyi yönetebilme, ahlaki sorumluluk, kişisel sorumluluk ve dürüstlükte bu becerilere dahil olabilmektedir.

Genel Bilgi: Meslek mensuplarının ekonomi, psikoloji, matematik, istatistik gibi konularla ilgili bilgilere de sahip olması gerekmektedir. Bunun haricinde, tarihteki olayların akışını bilmesi, mevcut zamandaki farklı kültürleri bilmesi, sosyal değerlerin farkında olması ve sanat, bilim, politik ve ekonomik konularda değerlendirmeler yapabilecek bilgi düzeyine sahip olması gerekmektedir.

Örgüt ve İşletme Bilgisi : Meslek mensupları işletmelerin faaliyet konularını ve faaliyette bulundukları ekonomik çevre ile ilgili bilgi sahibi olması beklenmektedir. Yasal düzenlemeleri güncel olarak takip etmesi, gerekli durumlarda düzenlenecek olan seminer ve konferanslara katılıp ilgili konu ve mevzuatlar hakkında bilgi sahibi olması gerekir.

İşletmelerdeki oluşan değişiklikleri yönetebilecek ve yönlendirebilecek bilgi düzeyine sahip olması gerekmektedir.

Muhasebe Bilgisi: Meslek mensuplarının, finansal raporlamalar hakkında da bilgi sahibi olması beklenir. Finansal karar vericilerin istedikleri bilgiyi karşılayacak bilgi birikimine sahip olması ve finansal verilerin doğru olup olmadığını kontrol edebilecek yöntem ve süreçleri iyi derecede yönetebilecek bilgi düzeyine sahip olması gerekir.

Yöneticiler için gerekli olabilecek bilgileri toplayıp, yorumlayarak dikkat edilmesi gereken konuları belirleyebilecek bilgi ve iletişim teknolojilerini de iyi derecede kullanabilecek olması beklenir. Bu beklentileri karşılayacak eğitimleri alarak öğrenmeyi sürekli hala getirdikleri sürece meslekteki değişimlere kolay adapte olup başarılı bir şekilde mesleklerini yerine getirebilirler.

Doğruluk, Dürüstlük: Meslek mensupları hizmetlerini yerine getirirken bu hizmetin doğruluğunu koruyup mesleki sorumluluklarına aykırı davranışlarda bulunmamalıdır.

Tarafsızlık ve Bağımsızlık: Meslek mensupları, görev ve sorumluluklarını yerine getirirken bağımsız olarak ilerlemelidir. Mesleki hizmetlerini korumada ve aldıkları kararlarda tarafsız olmalıdırlar. Bağımsız ve tarafsız çalışmalarına engel olabilecek davranış ve ilişkilerden uzak durmaları gerekmektedir.

2.4 Muhasebe Mesleğinin Geleceği

Teknoloji her geçen gün hızla ilerlemektedir ve muhasebe mesleği de bu gelişmelerden ciddi şekilde etkilenmektedir. Daha önce var olmayan ve işleyişte kullanılmayan birçok dijital

sistem meslekte artık aktif şekilde kullanılmaktadır ve teknolojik gelişmelerle birlikte daha birçok yeni sisteminde kullanılacağı öngörülmektedir. (Yalçınkaya, 2022)

Gelişen teknolojinin muhasebeye etkisi ile birlikte meslek mensuplarının verileri işlemleri ve bu verilerin doğruluk oranlarının belirlemeleri kolaylaşmıştır. Verilere erişim hızı artmış hatalı işlem riskleri minimum seviyeye düşmüştür. Bunlarla birlikte iş yükleri de hafiflemiştir. (Pusmaz, 2021)

Teknolojik gelişmelerin muhasebe mesleği üzerinde bazı değişiklikler oluşturacağı düşünülmektedir. Bu değişiklikler aşağıdaki gibi sıralanabilir . (Pusmaz, 2021)

- İşlemlerin meslek mensupları tarafından değil dijital sistemler tarafından yapılması
- Standart muhasebe eğitimi yerine yenilikçi muhasebe teknolojilerini içeren eğitim sisteminin ön plana çıkarılması
- Muhasebe meslek mensuplarının bilişim teknolojilerinde yeterli seviyede bilgi birikimine sahip olması
- Yeni muhasebe kolları, yeni kariyer fırsatları yaratması
- Meslekte denetim ve danışmanlık hizmetlerinin artması
- Muhasebe sisteminin tamamen bulut sisteme geçerek kurumlardan istenen bilgilere ulaşımın kolay olması,
- Arşivleme ve kayıtların muhafazası barkotlu bir şekilde internete dayalı (bulut sistemi ve blokzincir) muhasebe yardımıyla yapılması
- Üretilen bilgilerin daha kaliteli ve verimli olması
- Muhasebede yer alan klasik defterlerin yerini blokzincir teknolojisi ile dijital defterlerin alması.

Muhasebe meslek mensupları görevlerini yerine getirirken dijital uygulamalar açısından bilgi ve becerilerini güncel tutmaları gerekmektedir. Dijital uygulamalar meslek mensuplarının karar almasını ve denetimini kolaylaştıracaktır.

Teknolojinin gelişimi ile hayatımıza giren Endüstri 4.0'ın getirdiği yapay zeka, kuantum bilgisayarlar, robotik teknolojiler, nesnelerin interneti, bulut sistemleri, blokzincir gibi yenilikler muhasebe mesleğini ve dolayısı ile meslek mensuplarını de etkilemiştir (Beder, 2021)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ KRİPTO VARLIK BİLGİ DÜZEYLERİ VE KRİPTO VARLIKLARIN MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE DAİR TUTUMLARI: MALATYA VE İZMİR İLİ ÖRNEĞİ

Bu bölümde araştırmanın metodolojisi, amacı ve önemi, evreni, sınırlılıklarından bahsedilecek ve araştırmanın hipotezleri ve bulguları değerlendirilecektir.

3.1.Araştırmanın Metodolojisi

Çalışmada veri kaynağı olarak anket uygulanacaktır. Örneklem Malatya ve İzmir illerinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarından rastgele seçimle belirlenecektir.

Tesadüfi örneklem yöntemi ile Malatya ve İzmir illerinde faaliyet gösteren meslek mensuplarının kripto varlık bilgi düzeylerini ölçüp ve kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiği hakkında ki düşüncelerini belirleyebilecek bir araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Anket cevaplarında meslek mensuplarının ismi ya da tanımaya yarayacak herhangi bir bilgiye yer verilmediği sözlü ve yazılı olarak katılımcılara aktarılarak uygulama anketinin kendi bilgileri ile doğru şekilde cevaplanması talep edilmiştir.

3.2.Araştırmanın Amacı Ve Önemi

Dijitalleşme ile birlikte hayatımıza giren ve mali sistem unsuru sayılacak kripto varlıklar hakkında muhasebe meslek mensuplarının bilgi düzeylerini ölçmek ve bu varlıkların kullanımına ilişkin işlemlerin nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine dair görüşlerini belirleyip konu ile ilgili gelişmelere katkı sağlamak.

3.3.Araştırmanın Evreni

Bu araştırma Malatya ve İzmir illerinde faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarından rastgele seçim yöntemiyle seçilen meslek mensuplarından oluşmaktadır.

3.4.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Malatya Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan ve faaliyet gösteren meslek mensupları ile sınırlandırılarak yapılmak üzere çalışmaya başlanmıştı. Ancak 06.02.2023 tarihinde yaşanan deprem nedeniyle dağıtılan anketlere maalesef ulaşılması mümkün olamadı. Yaşanılan bu felaket sonrasında Malatya ili ile birlikte İzmir ili Serbest

Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odasına kayıtlı olan ve faaliyet gösteren meslek mensuplarının da görüşlerini almak üzere çalışmamızı değiştirdik. Malatya ilinde mali müşavirlerin sayısının azlığı ve bürolarının belirsizliği çalışmamızın sınırlılıklarını belirlemiştir. Ayrıca İzmir ilinde Oda Başkanlığınca odaya kayıtlı tüm üyelere duyuru olarak anket linki paylaşımı yapıldı. Online ulaşım haricinde birçok seminer ile eğitimlere katılarak mali müşavirlere ulaşılmaya çalışıldı. Çok yönlü ulaşım sağlayarak anket katılımını arttırmak hedeflendi ancak meslek mensupları ankete katılmayı reddederek çalışmayı sınırlandırılmıştır.

3.5.Araştırmada Veri Toplama Yöntemi

Katılımcıların araştırılan konu hakkında bilgi düzeyi, düşünce, tutum ve görüşlerini belirlemek ve çıkarımlarda bulanabilmek amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır.

Uygulama anketi toplam beş bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde katılımcılar hakkında bilgi edinmek üzere başta, cinsiyet, yaş, eğitim durumu, unvan gibi demografik özellikleri belirleyen sorular sorulmuştur. Birinci bölümde demografik özellikleri belirlemeye yarayan sorulan dışında katılımcıların kripto varlık hakkındaki bilgi düzeylerinin ölçülmesi için kripto varlık alım satım yapıp yapmadığı, kripto varlık piyasasını takip edip etmediği, kripto varlıklar ile yapılan işlemlerin güvenilir olup olmadığı ve bu işlemlerin riskli bulup bulmadıkları gibi sorularda sorulmuştur.

İkinci bölümde kripto varlıkların hangi varlık sınıfında sınıflandırılması gerektiği, üçüncü bölümde kripto varlıkların hangi hesapta izlenmesi gerektiği, dördüncü bölümde kripto varlıkların hangi değerlendirme ölçeğine göre değerlemeye tabi tutulması gerektiği, beşinci bölümde kripto varlıkların nasıl vergilendirilmesi gerektiğini ölçmeye yönelik sorular sorulmuştur. Bu sorulara verilecek cevaplar “1- Kesinlikle Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Fikrim Yok, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum” ifadelerinden oluşan 5’li Likert Ölçeği ile hazırlanmıştır.

3.6 Araştırmanın Modeli

Bu tezin amacı muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık bilgi düzeylerini ölçmek ve bu varlıkların kullanıma ilişkin işlemlerin nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiğine dair görüşlerini

belirlemektir. Bu kapsamda tezin araştırma modeli aşağıdaki gibi kurgulanmıştır.

3.7. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma hipotezleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

H1: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık Bilgi düzeyleri ile göre Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

H2: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık alım satımı yapma davranışı ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

H3: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi düzeyleri ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır

H4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık piyasasını takip etme davranışı ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.

H5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlıkların Şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına yönelik tutumları ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları arasında anlamlı bir fark vardır

H6: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olup olmadığına dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır

H7: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğine dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır

3.8. Bulgular

Yapılan güvenilirlik analizi neticesinde N=146, Cronbach's Alpha =0,859 bulunmuştur. Bu da verilerin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ayrıca yapılan normallik testin de Skewness ve kurtosis değerlerinin +1 ila - 1 arasında dağılım gösterdiği ve verilerin normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiştir.

Tablo 1: Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesi Normallik Analizi

	Skewness	Kurtosis
Muhasebe Meslek Mensuplarının kripto Varlık bilgi Düzeyleri	-,337	-1,913
Hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalı	-,129	,887
Hangi hesapta izlenmeli	,507	1,314
Hangi değerlendirme Ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalı	-,269	-,082
Nasıl Vergilendirilmeli	-,270	-,208
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	-,279	1,378

3.8.1. Verilerin Frekans Analizleri

Tablo 2. Muhasebe Meslek Mensuplarının Demografik Özellikleri

		N	%
Cinsiyetiniz	Erkek	98	67,1
	Kadın	48	32,6
	Toplam	146	100
Yaşınız	20-30 yaş	25	17,1
	31-40 yaş	47	32,2
	41-50 yaş	46	31,5
	51-60 yaş	18	12,3
	61 ve üzeri	10	6,8
	Toplam	146	100
Eğitim Durumu	Lise	2	1,4
	Önlisans	2	1,4
	Lisans	94	64,4
	Yüksek Lisans	44	30,1
	Doktora	4	2,7
	Toplam	146	100
Mesleki deneyiminiz	1-5 yıl	25	17,1
	6-10 yıl	29	19,9

	11-15 yıl	23	15,8
	16-20 yıl	28	19,2
	21 yıl ve üzeri	41	28,1
	Toplam	146	100
Faaliyette Bulunduğunuz Şehir	İzmir	81	55,5
	Malatya	65	44,5
	Toplam	146	100,0
Ünvanınız	SM	5	3,4
	SMMM	139	95,2
	YMM	2	1,4
	Toplam	146	100
Hizmet verdiğiniz Mükellef sayısı	1-25	52	35,6
	26-50	25	17,1
	51-75	31	21,2
	76-100	23	15,8
	101 ve üzeri	15	10,3
	Toplam	146	100
E-defter Tutulan Mükellef Oranı	0-20 %	49	33,6
	21-40%	38	26,0
	41-60%	19	13,0
	61-80%	17	11,6
	81-100%	23	15,8
	Toplam	146	100

Malatya ve İzmir illerinde faaliyette bulunan muhasebe meslek mensuplarına ait tanımlayıcı özellikler tablo2’de gösterilmiştir. Sonuçlara göre ankete katılan muhasebe meslek mensuplarının %67,1 ‘i erkek, %32,6’ sı kadınlardan oluşmaktadır.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %17,1’inin 20-30 yaş aralığında, %32,2’sinin 31-40 yaş aralığında, %31,5’inin 41-50 yaş aralığında , %12,3’ünün 51-60 yaş aralığında ve %6,8’inin 61 yaş üzeri olduğu görülmektedir. %1,4’ü lise mezunu, %1,4’ü ön lisans mezunu, %64,4’ü lisans mezunu, %30,1’i yüksek lisans mezunu %2,7’si doktora mezunu olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %17,1’inin 1-5 yıl arası, %19,9’unun 6-10 yıl arası, %15,8’inin 11-15 yıl arası, %19,2’si 16-20 yıl arası, %28,1’inin 21 yıl ve üzeri mesleki deneyime sahip olduğu görülmektedir. Faaliyet gösterdikleri il değişkenin dağılımı incelendiğinde katılımcıların %55,5’inin İzmir ilinde, %44,5’inin Malatya ilinde faaliyet gösterdiği görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %3,4’ü SM, %95,2’si SMMM, %1,4’ü YMM unvanına sahip olduğu görülmektedir. Meslek mensuplarının hizmet verdiği mükellef sayısı değişkenin dağılımı incelendiğinde %35,6’sı 1-25, %17,1’i 26-50, %21,2’si 51-75, %15,8’i 76-100, %10,3’ü 101 ve üzeri mükellefe hizmet verdiği görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının müşteri portföyünün E-defter

uygulanmasına tabi olan mükellef sayısı oranı değişkenin dağılımı incelendiğinde %33,6'sının % 0-20 aralığında, %26'sının %21-40 aralığında, %13'ünün %41-60 aralığında, %11,6'sının %61-80 aralığında, %15,8'inin %81-100 aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlıklar Bilgi Düzeyleri İle İlgili İfadelerin Frekans Analizleri

		n	%
Kripto varlıklar hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyor musunuz?	Evet	66	45,2
	Hayır	80	54,8
	Toplam	146	100
Kripto varlık alım satımı yaptınız mı?	Evet	61	41,8
	Hayır	85	58,2
	Toplam	146	100
Kripto varlıkların sisteminin işleyişi hakkında bilginiz var mı?	Evet	75	51,4
	Hayır	71	48,6
	Toplam	146	100
Kripto varlıklar ile yapılan işlemler sizce güvenilir mi?	Evet	65	44,5
	Hayır	81	55,5
	Toplam	146	100
Kripto varlıklar piyasasını takip ediyor musunuz?	Evet	59	40,4
	Hayır	87	59,6
	Toplam	146	100
Kripto varlıklar ile yapılan işlemler sizce riskli mi?	Evet	108	74,0
	Hayır	38	26,0
	Toplam	146	100
Kripto Varlıklar şirketler arası işlemlerde kullanılmalı mı ?	Evet	48	32,9
	Hayır	98	67,1
	Toplam	146	100
Kripto varlık kullanımı sizce muhasebe açısından yeterli mi?	Evet	25	17,1
	Hayır	121	82,9
	Toplam	146	100
Kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğini düşünüyor musunuz?	Evet	102	69,9
	Hayır	44	30,1
	Toplam	146	100

Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık bilgi düzeyleri ile ilgili sorulara verdikleri yanıtlar tablo3'de incelenmiştir. Tabloda görüldüğü üzere araştırmaya katılan meslek mensuplarının %45,2'sinin kripto varlıklar hakkında bilgi sahibi olduğu, %54,8'inin bilgi sahibi olmadığı görülmektedir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %41,8'inin kripto varlık alım satımı yaptığı, %58,2'sinin kripto varlık alım satımı yapmadığı, %51,4'ünün kripto varlıkların sistem işleyişi

hakkında bilgisi olduğu, %48,6'sının bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %44,5'inin kripto varlıklar ile yapılan işlemlerin güvenilir olduğunu, %55,5'inin güvenilir olmadığını, %40,4'ünün kripto varlık piyasasını takip ettiği %59,6'sının takip etmediği görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %74'ünün kripto varlıklar ile yapılan işlemleri riskli bulduğu %26'sının riskli bulmadığı görülmektedir. Meslek mensuplarının %32,9'u kripto varlıkların şirketler arası işlemlerde kullanılması gerektiğini %67,1'inin kullanılmaması gerektiğini düşündüğü görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %17,1'i kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olduğunu düşünürken %82,9'u yeterli olmadığını düşünmektedir. Bu soruya %82,9 oranı ile en yüksek düzeyde hayır cevabı verilmiştir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının %69,9'u kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerin oluşturulması gerektiğini, %30,1'inin oluşturması gerekmediğini düşündüğü görülmektedir. Bu soruya %69,9 ile en yüksek düzeyde evet cevabı verilmiştir.

Özetlenecek olursa muhasebe meslek mensuplarının çoğunluk olarak (%54,8 oranında) kripto varlıklar hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığı, kripto varlıklar ile yapılan işlemleri güvenilir bulmadıklarına, kripto varlıklar ile yapılan işlemleri riskli bulduklarına, şirketler arası işlemlerde kullanılmasını uygun görmediklerine ve muhasebe açısından yeterli olmadığını belirttiklerini bunlara bağlı olarak kripto varlık kullanıma yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğini düşündükleri belirlenmiştir.

Tablo 4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlıkların Hangi Varlık Sınıfında Sınıflandırılmaları Gerektiğine Dair Tutumları

Veriler % olarak alınmıştır.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalamalar
Nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmalıdır	29,5	13,0	17,1	28,8	11,6	2,80
Finansal araç olarak sınıflandırılmalıdır	11,0	18,5	19,9	33,6	17,1	3,27
Satış amaçlı elde tutulan duran varlık olarak sınıflandırılmalıdır	22,6	17,8	30,1	22,6	6,8	2,73
Maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmalıdır	27,4	27,4	22,6	17,1	5,5	2,45
Stok olarak sınıflandırılmalıdır	33,6	23,3	21,9	11,6	9,6	2,40

Değişim aracı olarak kullanıldıklarından nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmalı	30,8	13,0	19,2	26,0	11,0	2,73
Kısa vadeli değerlerdir ve değerleri kısa sürede değişebilir. Bu sebeple nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmazlar	23,3	29,5	17,1	23,3	6,8	2,60
Tekrar satmak amacıyla alındıklarından stok olarak sınıflandırılmalıdır.	35,6	22,6	27,4	8,9	5,5	2,26
Ticaret hacimleri yetersizliği ve ticaretlerinin sürekli olmaması nedeniyle iş akışının bir parçası değerlerdir. Stok olarak sınıflandırılmazlar	23,3	18,5	19,9	22,6	15,8	2,89
Sermaye kazancı elde etmek amacıyla elde tutulmasından yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmalıdır.	29,5	21,9	2,3	20,5	4,8	2,49
Varlığın somut olmaması nedeniyle yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmazlar.	17,8	15,8	23,3	29,5	13,7	3,05
Varlık alma satma hakkı veren sözleşmeler oluşturulup nakit olmayan finansal varlık olarak sınıflandırılmalı	21,2	16,4	34,2	19,9	8,2	2,77
Sözleşmeye dayalı değerlerdir ve vadeleri yoktur Bu nedenle nakit olmayan finansal varlık olarak sınıflandırılmazlar	24,0	20,5	28,1	19,2	8,2	2,67
Varlık olması, parasal olmaması ve herhangi bir fiziksel varlığa sahip olmaması nedeniyle maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmalı.	22,6	21,9	29,5	15,1	11,0	2,69

Tablo4 görüldüğü üzere muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların hangi varlık sınıfında sınıflandırılmaları gerektiğine dair düşünceleri ile ilgili ifadelere 1-kesinlikle katılmıyorum ve 5-kesinlikle katılıyorum aralığında verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmalıdır” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,80’dir. Bu ifade için %29,50 oranında kesinlikle katılmıyorum, %13,0 oranında katılmıyorum, %17,1 oranında fikrim yok, %28,80 oranında katılıyorum, %11,6 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmasına katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “finansal araç olarak sınıflandırılmalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 3,27’dir. Bu ifade için %11 oranında kesinlikle katılmıyorum, %18,5 oranında katılmıyorum, %19,9 oranında fikrim yok, %33,6 oranında katılıyorum, %17,1 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar

kripto varlıkların finansal araç olarak sınıflandırılmasına katıldıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “satış amaçlı elde tutulan duran varlık olarak sınıflandırılmalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,73’dür. Bu ifade için %22,6 oranında kesinlikle katılmıyorum, %17,8 oranında katılmıyorum, %30,1 oranında fikrim yok, %22,6 oranında katılıyorum, %6,8 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların satış amaçlı duran varlık olarak sınıflandırılmasına katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,45’dir. Bu ifade için %27,4 oranında kesinlikle katılmıyorum, %27,4 oranında katılmıyorum, %22,6 oranında fikrim yok, %17,1 oranında katılıyorum, %5,5 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmasına katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “stok olarak sınıflandırılmalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,40’dır. Bu ifade için %33,6 oranında kesinlikle katılmıyorum, %23,3 oranında katılmıyorum, %21,9 oranında fikrim yok, %11,6 oranında katılıyorum, %9,6 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların stok olarak sınıflandırılmasına katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “değişim aracı olarak kullanıldıklarından nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmalı.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,73’dür. Bu ifade için %30,8 oranında kesinlikle katılmıyorum, %13 oranında katılmıyorum, %19,2 oranında fikrim yok, %22 oranında katılıyorum, %11 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların değişim aracı olarak kullanıldıklarından nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmalı ifadesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “kısa vadeli değillerdir ve değerleri kısa sürede değişebilir. Bu sebeple nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmazlar.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,60’dır. Bu ifade için %23,3 oranında kesinlikle katılmıyorum, %29,5 oranında katılmıyorum, %17,1 oranında fikrim yok, %23,3 oranında katılıyorum, %6,8 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıklar “kısa vadeli değillerdir ve değerleri kısa sürede değişebilir. Bu sebeple nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmazlar.” ifadesine katılmadıklarını belirtmektedirler.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “tekrar satmak amacıyla alındıklarından stok olarak sınıflandırılmalıdır” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,26’dır. Bu ifade için %35,6 oranında kesinlikle katılmıyorum, %22,6 oranında katılmıyorum, %27,4 oranında fikrim yok, %8,9 oranında katılıyorum, %5,5 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıklar “tekrar satmak amacıyla alındıklarından stok olarak sınıflandırılmalıdır.” ifadesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “ticaret hacimleri yetersizliği ve ticaretlerinin sürekli olmaması nedeniyle iş akışının bir parçası değildir. Stok olarak sınıflandırılmazlar” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,89’dur. Bu ifade için %23,3 oranında kesinlikle katılmıyorum, %18,5 oranında katılmıyorum, %19,9 oranında fikrim yok, %22,6 oranında katılıyorum, %15,8 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların stok olarak sınıflandırılmamasına katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “sermaye kazancı elde etmek amacıyla elde tutulmasından yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,49’dur. Bu ifade için %29,5 oranında kesinlikle katılmıyorum, %21,9 oranında katılmıyorum, %2,3 oranında fikrim yok, %20,5 oranında katılıyorum, %4,8 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmasına katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “varlığın somut olmaması nedeniyle yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmazlar” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 3,05’dir. Bu ifade için %17,8 oranında kesinlikle katılmıyorum, %15,8 oranında katılmıyorum, %23,3 oranında fikrim yok, %29,5 oranında katılıyorum, %13,7 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmamasına katıldıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “varlık alma satma hakkı veren sözleşmeler oluşturulup nakit olmayan finansal varlık olarak sınıflandırılmalı” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,77’dir. Bu ifade için %21,2 oranında kesinlikle katılmıyorum, %16,4 oranında katılmıyorum, %34,2 oranında fikrim yok, %19,9 oranında katılıyorum, %8,2 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların nakit olmayan finansal varlık olarak sınıflandırılmasına katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya

katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “sözleşmeye dayalı değillerdir ve vadeleri yoktur. Bu nedenle nakit olmayan finansal varlık olarak sınıflandırılmazlar” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,67’dir. Bu ifade için %24 oranında kesinlikle katılmıyorum, %20,5 oranında katılmıyorum, %28,1 oranında fikrim yok, %19,2 oranında katılıyorum, %8,2 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların nakit olmayan finansal varlık olarak sınıflandırılmamasına katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “varlık olması, parasal olmaması ve herhangi bir fiziksel varlığa sahip olmaması nedeniyle maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılma ” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,69’dur. Bu ifade için %22,6 oranında kesinlikle katılmıyorum, %21,9 oranında katılmıyorum, %29,5 oranında fikrim yok, %15,1 oranında katılıyorum, %11 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmasına katılmadıklarını belirtmektedirler.

Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır sorusu için alınan cevaplara göre soruların genelinde katılmıyorum cevabına varılmış. İki soru için katılıyorum sonucuna varılmıştır. Buna göre kripto varlıklar finansal araç olarak sınıflandırılmalıdır ve yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmazlar sonucu çıkmıştır.

Tablo 5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlıkların Hangi hesapta İzlenmesi Gerektiğine Dair Tutumları

Veriler % olarak alınmıştır.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalamalar
Yabancı para olarak kabul edilip “100 kasa “ hesabının alt hesabı olarak izlenmeli	28,1	30,8	20,5	11,6	8,9	2,42
Kıymetli veya değerli maden olarak kabul edilip “108 Diğer Hazır Değerler” hesabında izlenmeli	18,5	24,0	22,6	23,3	11,6	2,85
Nakit ve nakit benzeri olarak kabul edilip hazır değerler bölümünde boş hesaplarda izlenmeli (Örn:104 Kripto varlıklar hs)	17,8	21,2	23,3	26,0	11,6	2,92
Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak kabul edilip “118 Diğer Menkul Kıymetler hesabında izlenmeli	17,1	21,2	26,0	21,9	13,7	2,93

Stok olarak kabul edilip “153 Ticari Mallar “ hesabında izlenmeli	41,1	24,7	22,6	7,5	4,1	2,08
Stok olarak kabul edilip “157 Diğer stoklar” hesabında izlenmeli	37,0	31,5	15,8	8,9	6,8	2,17
Stok olarak kabul edilip temelde bir ticari mal tanımına uymadığından “327 Diğer Ticari Borçlar” hesabının alt hesabında izlenmeli	39,0	25,3	24,0	5,5	6,2	2,14
Maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilip “ 267 Maddi olmayan Duran Varlık” hesabında izlenmeli	28,8	29,5	26,0	6,8	8,9	2,37

Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların hangi hesapta izlenmesi gerektiğine dair sorulan sorulara verdikleri cevaplar 1-kesinlikle katılmıyorum ve 5-kesinlikle katılıyorum aralığındadır. Tablo 5’de verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Yabancı para olarak kabul edilip “100 kasa “ hesabının alt hesabı olarak izlenmeli.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,42’dir. Bu ifade için %28,1 oranında kesinlikle katılmıyorum, %30,8 oranında katılmıyorum, %20,5 oranında fikrim yok, %11,6 oranında katılıyorum, %8,9 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların “100 kasa” hesabının alt hesabı olarak izlenmesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Kıymetli veya değerli maden olarak kabul edilip “108 Diğer Hazır Değerler” hesabında izlenmeli.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,85’dir. Bu ifade için %18,5 oranında kesinlikle katılmıyorum, %24,0 oranında katılmıyorum, %22,6 oranında fikrim yok, %23,3 oranında katılıyorum, %11,6 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların “108 Diğer Hazır Değerler” hesabında izlenmesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Nakit ve nakit benzeri olarak kabul edilip hazır değerler bölümünde boş hesaplarda izlenmeli (Örn:104 Kripto varlıklar hs).” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,92’dir. Bu ifade için %17,8 oranında kesinlikle katılmıyorum, %21,2 oranında katılmıyorum, %23,3 oranında fikrim yok, %26,0 oranında katılıyorum, %11,6 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların hazır değerler bölümündeki boş hesaplarda izlenmesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak kabul edilip “118 diğer menkul kıymetler “ hesabında izlenmelidir.” ifadesine verdikleri cevapların

ortalaması 2,93'dür. Bu ifade için %17,1 oranında kesinlikle katılmıyorum, %21,2 oranında katılmıyorum, %26,0 oranında fikrim yok, %21,9 oranında katılıyorum, %13,7 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların menkul kıymet olarak izlenmesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar "stok olarak kabul edilip "153 ticari mallar" hesabında izlenmeli." ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,08'dir. Bu ifade için %41,8 oranında kesinlikle katılmıyorum, %24,7 oranında katılmıyorum, %22,6 oranında fikrim yok, %7,5 oranında katılıyorum, %4,1 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların "153 Ticari Mallar" hesabında izlenmesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar "stok olarak kabul edilip "157 Diğer Stoklar" hesabında izlenmeli." ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,17'dir. Bu ifade için %37,0 oranında kesinlikle katılmıyorum, %31,5 oranında katılmıyorum, %15,8 oranında fikrim yok, %8,9 oranında katılıyorum, %6,8 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların "159 Diğer Stoklar" hesabında izlenmesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar "stok olarak kabul edilip temelde bir ticari mal tanımına uymadığından "327 Diğer Ticari Borçlar" hesabında izlenmeli." ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,14'dür. Bu ifade için %39,0 oranında kesinlikle katılmıyorum, %25,3 oranında katılmıyorum, %24,0 oranında fikrim yok, %5,5 oranında katılıyorum, %6,2 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların "327 Diğer Ticari" hesabında izlenmesine katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar "maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilip "267 Maddi Olmayan Duran Varlık" hesabında izlenmeli" ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,37'dir. Bu ifade için %28,8 oranında kesinlikle katılmıyorum, %29,5 oranında katılmıyorum, %26,0 oranında fikrim yok, %6,8 oranında katılıyorum, %8,9 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre, katılımcılar kripto varlıkların "267 Maddi Olmayan Duran Varlık" hesabında izlenmesine katılmadıklarını belirtmektedirler.

Kripto varlıkların hangi hesapta izlenmelidir sorusuna verilen cevapların oranları birbirine çok yakındır. Genel olarak tüm ifadeler için katılmıyorum sonuçlarına varılmıştır.

Stok olarak değerlendirilip stoklar ile ilgili hesaplarda izlenmesine katılmıyorum cevabı diğer ifadelerle göre daha yüksek oranlardadır.

Tablo 6: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlıkların Hangi Değerleme Ölçüsüne Göre Değerlemeye Tabi Tutulması Gerektiğine Dair Tutumları

Veriler % olarak alınmıştır.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalamalar
Stok olarak kabul edilirse maliyet bedeli ile değerlendirilmeli	26,0	26,0	19,2	19,2	9,6	2,60
Stok olarak kabul edilirse satış maliyeti düşürülmüş gerçeğe uygun değer ile değerlendirilmeli	28,8	21,2	29,5	16,4	4,1	2,45
Maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilirse maliyet bedeli ile değerlendirilmeli	27,4	22,6	21,2	24,0	4,8	2,56
Maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilirse yeniden değerlendirme modeli ile değerlendirilmeli	23,3	23,3	28,1	19,9	5,5	2,60
Menkul kıymet olarak kabul edilirse alış bedeli ile değerlendirilmeli	19,9	17,8	22,6	30,1	9,6	2,91
Hazır değer olarak kabul edilirse borsa rayıcı ile değerlendirilmeli	16,4	17,1	22,6	31,5	12,3	3,06
Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe Uygun değer ile değerlendirilmeli	18,5	8,9	18,5	31,5	22,6	3,30

Tablo 6 ‘da görüldüğü üzere muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulması gerektiğine dair düşünceleri ile ilgili ifadelerle 1-kesinlikle katılmıyorum ve 5-kesinlikle katılıyorum aralığında verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “stok olarak kabul edilirse maliyet bedeli ile değerlendirilmeli” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,60’dır. Bu ifade için %26,0 oranında kesinlikle katılmıyorum, %26,0 oranında katılmıyorum, %19,2 oranında fikrim yok, %19,2 oranında katılıyorum, %9,6 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “stok olarak kabul edilirse satış maliyeti düşürülmüş gerçeğe uygun değer ile değerlendirilme” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,45’dir. Bu ifade için %28,8 oranında kesinlikle katılmıyorum, %21,2 oranında katılmıyorum, %29,5 oranında fikrim yok, %16,4 oranında

katılıyorum, %4,1 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Katılımcılar kripto varlıkların stok olarak kabul edilirse nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair ifadeler için maliyet bedeli ile değerlendirilmesine de satış maliyeti düşürülmüş gerçeğe uygun değer ile de değerlendirilmesine katılmamışlardır. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilirse maliyet bedeli ile değerlendirilmeli” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,56’dır. Bu ifade için %27,4 oranında kesinlikle katılmıyorum, %22,6 oranında katılmıyorum, %21,2 oranında fikrim yok, %24,0 oranında katılıyorum, %4,8 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilirse yeniden değerlendirme modeli ile değerlendirilmeli” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,60’dır. Bu ifade için %23,3 oranında kesinlikle katılmıyorum, %23,3 oranında katılmıyorum, %28,1 oranında fikrim yok, %19,5 oranında katılıyorum, %5,5 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Katılımcılar kripto varlıkların maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilirse nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair ifadeler için maliyet bedeli ile değerlendirilmesine de yeniden değerlendirme modeli ile de değerlendirilmesine katılmamışlardır. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “ menkul kıymet olarak kabul edilirse alış bedeli ile değerlendirilmeli” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması 2,91’dır. Bu ifade için %19,9 oranında kesinlikle katılmıyorum, %17,8 oranında katılmıyorum, %22,6 oranında fikrim yok, %30,1 oranında katılıyorum, %9,6 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Katılmıyorum cevabının ve katılıyorum cevabının oranlarının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “hazır değer olarak kabul edilirse borsa rayici ile değerlendirilmeli” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması %3,06’dır. Bu ifade için %16,4 oranında kesinlikle katılmıyorum, %17,1 oranında katılmıyorum, %22,6 oranında fikrim yok, %31,5 oranında katılıyorum, %12,3 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar bu ifade için katıldıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe uygun değer ile değerlendirilmeli” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması %3,30’dur. Bu ifade için %18,5 oranında kesinlikle katılmıyorum, %8,9 oranında katılmıyorum, %18,5 oranında fikrim yok, %31,5 oranında katılıyorum, %22,6 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna

göre katılımcılar bu ifade için katıldıklarını belirtmişlerdir. Kripto varlıkların hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmasına dair soruların sorulara verilen cevaplar arasında yüksek oranda katılıyorum cevabı alan ifadedir.

Tablo 7: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlıkların Nasıl Vergilendirilmesi Gerekliğine Dair Tutumları

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalamalar
Veriler % olarak alınmıştır.						
Para olarak kabul edildiğinde gerçek kişiler için döviz alım satımı yapmak gibi bir işlem olarak kabul edilip gelir vergisine tabi edilmez	16,4	23,3	22,6	21,9	15,8	2,97
Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı	16,4	11,0	22,6	37,0	13,0	3,19
Emtia olarak kabul edildiğinde gerçek kişilerde emtianın alım satımı, transferi, takası vb işlemlerin aynı takvim yılı içerisinde birden fazla yapıldığında elde edilen kazanç ticari kazanç olarak vergilendirilir	23,3	21,2	25,3	24,7	5,5	2,67
Emtia olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için elden çıkarılması halinde kazanç tespiti yapıp beyana konu edilmesi gerekir	19,2	21,2	29,5	22,6	7,5	2,78
Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde gerçek kişiler için menkul sermaye iradı olarak vergilendirilir	15,1	15,8	31,5	28,1	9,6	3,01
Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için ticari kazanç tespit edilerek kurumlar vergisine tabi tutulmalıdır	14,4	12,3	25,3	33,6	14,4	3,21

Tablo 7 ‘de görüldüğü üzere muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıkların nasıl vergilendirilmesi gerektiğine dair düşünceleri ile ilgili ifadelerle 1-kesinlikle katılmıyorum ve 5-kesinlikle katılıyorum aralığında verdikleri cevaplar analiz edilmiş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Para olarak kabul edildiğinde gerçek kişiler için döviz alım satımı yapmak gibi bir işlem olarak kabul edilip gelir vergisine tabi edilmez” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması %2,97’dir. Bu ifade için %16,4 oranında kesinlikle katılmıyorum, %23,3 oranında katılmıyorum, %22,6 oranında fikrim yok,

%21,9 oranında katılıyorum, %15,8 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar, bu ifadeye katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması %3,19’dur.. Bu ifade için %16,4 oranında kesinlikle katılmıyorum, %11,0 oranında katılmıyorum, %22,6 oranında fikrim yok, %37,0 oranında katılıyorum, %13,0 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar, bu ifadeye katıldıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Emtia olarak kabul edildiğinde gerçek kişilerde emtinanın alım satımı, transferi, takası vb işlemlerin aynı takvim yılı içerisinde birden fazla yapıldığında elde edilen kazanç ticari kazanç olarak vergilendirilir” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması %2,67’dir. Bu ifade için %23,3 oranında kesinlikle katılmıyorum, %21,2 oranında katılmıyorum, %25,3 oranında fikrim yok, %24,7 oranında katılıyorum, %5,5 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar, bu ifadeye katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Emtia olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için elden çıkarılması halinde kazanç tespiti yapıp beyana konu edilmesi gerekir” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması %2,78’dir. Bu ifade için %19,2 oranında kesinlikle katılmıyorum, %21,2 oranında katılmıyorum, %29,5 oranında fikrim yok, %22,6 oranında katılıyorum, %7,5 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar, bu ifadeye katılmadıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde gerçek kişiler için menkul sermaye iradı olarak vergilendirilir” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması %3,01’dir. Bu ifade için %15,1 oranında kesinlikle katılmıyorum, %15,8 oranında katılmıyorum, %31,5 oranında fikrim yok, %28,1 oranında katılıyorum, %9,6 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar, bu ifadeye katıldıklarını belirtmektedirler. Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıklar “Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için ticari kazanç tespit edilerek kurumlar vergisine tabi tutulmalıdır.” ifadesine verdikleri cevapların ortalaması %3,21’dir. Bu ifade için %14,4 oranında kesinlikle katılmıyorum, %12,3 oranında katılmıyorum, %25,3 oranında fikrim yok, %33,6 oranında

katılıyorum, %14,4 oranında kesinlikle katılıyorum cevaplarının alındığı görülmektedir. Buna göre katılımcılar, bu ifadeye katıldıklarını belirtmektedirler.

Kripto varlıkların nasıl vergilendirilmesi gerekir sorusuna meslek mensuplarının verdikleri cevaplara göre, kurumlar vergisi mükellefleri için para olarak kabul edilip kurumlar vergisi matrah tespitinde dikkate alınmasına katılmadıkları, emtia olarak kabul edilirse elden çıkarıldığı durumda kazanç tespiti yapıp beyana konu edilmesine katılmadıkları, menkul kıymet olarak kabul edilirse ticari kazanç tespit edilerek kurumlar vergisine tabi tutulmasına katıldıkları görülmektedir. Gerçek kişiler için para olarak kabul edilip döviz alım satımı gibi değerlendirilirse gelir vergisine tabi edilmemesine katılmadıkları, emtia olarak kabul edilip bir takvim yılında alım satımı durumunda ticari kazanç olarak vergilendirilmesine katılmadıkları, menkul kıymet olarak kabul edilip menkul sermaye iradı olarak vergilendirilmesine katıldıkları görülmektedir.

3.8.2 Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Bilgi Düzeyleri İle Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi Tutumları Arasındaki Farklılık Analizleri

Tablo 8: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumlarının Ortalamaları

	N	x	ss	Med (Min-Max)
Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır	146	2,691	,7387	4(1-5)
Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir.	146	2,561	,7608	4(1-5)
Kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır	146	2,794	,8782	4(1-5)
Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir.	146	3,047	,9197	4(1-5)
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	146	2,739	,6220	4(1-5)

Muhasebe Meslek mensuplarının Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumlarının Ortalaması ($x=2,7393$) ile düşük düzeydedir. Meslek mensuplarının muhasebeleştirme alt boyutlarının ortalamasına bakıldığında Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır boyutunun ortalaması($x=2,691$), Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir boyutunun ortalaması($x=2,561$), Kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır boyutunun ortalaması($x=2,794$) ve Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir boyutunun ortalaması ($x=3,047$) ile en yüksek seviyededir.

Tablo 9: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Bilgi Düzeyleri İle Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair T Testi Analizi

	Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Bilgi Düzeyleri	N	x	ss	t	P
Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır	Evet	66	2,636	,6710	-,822	,412
	Hayır	80	2,737	,7914		
Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir.	Evet	66	2,515	,7492	-,669	,504
	Hayır	80	2,600	,7729		
Kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır.	Evet	66	2,924	,8997	1,630	,105
	Hayır	80	2,687	,8508		
Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir.	Evet	66	3,151	,9804	1,238	,218
	Hayır	80	2,962	8633		
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	Evet	66	2,787	,5952	,849	,397
	Hayır	80	2.700	,6443		

Tablo 9 da muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıklar bilgi düzeyleri ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Kripto varlık bilgi düzeyi ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi hakkındaki tutumları arasında $t=-0,822$ ve $p=0,412$, $p>0,05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. “H1: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık Bilgi düzeyleri ile göre Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 10: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Alım Satımı Yapma Davranışı İle Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair T Testi Analizi

	Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Alım satımı yapma davranışı	N	x	ss	t	P
Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır	Evet	61	2,623	0,7340	-,953	,342
	Hayır	85	2,741	,7424		
Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir.	Evet	61	2,442	,7858	-1,610	,110
	Hayır	85	2,647	,7352		
Kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır.	Evet	61	2,868	,9215	,866	,388
	Hayır	85	2,741	,8473		
Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir.	Evet	61	3,131	,9032	,926	,356

	Hayır	85	2,988	,9321		
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	Evet	61	2,704	,6149	-,571	,569
	Hayır	85	2,764	,6295		

Tablo 10 da muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık alım satımı yapma davranışı ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Kripto varlık alım satımı yapma davranışı ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında $t=-0,571$ ve $p=0,569$, $p>0,05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilememiştir. “H2: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık alım satımı yapma davranışı ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi reddedilmiştir.

Tablo 11: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi düzeyleri ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları arasındaki İlişkiye dair t testi analizi

	Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi düzeyleri	N	x	ss	t	P
Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır	Evet	75	2,7333	,74132	,697	,487
	Hayır	71	2,6479	,73870		
Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir.	Evet	75	2,5467	,66360	-,244	,808
	Hayır	71	2,5775	,85627		
Kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır.	Evet	75	2,9467	,86826	2,179	,031
	Hayır	71	2,6338	,86585		
Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir.	Evet	75	3,1867	,94000	1,890	,061
	Hayır	71	2,9014	,88083		
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	Evet	75	2,8400	,54624	2,023	,045
	Hayır	71	2,6338	,68116		

Tablo 11de Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi düzeyleri ile Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi düzeyi ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında $t= 2.023$ ve $p=0,045$, $p<0,05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. “H3: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi düzeyleri ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine

dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi kabul edilmiştir. Tabloda anlamlı çıkan alt boyutlar için yapılan analizlerde Kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır ($t=2,179$ ve $p=0,031$ $p<0,05$) boyutunda kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olan meslek mensuplarının en yüksek düzeyde katılım gösterdiği ifadelerde birinci sırada % 57,7 katılıyorum yönünde (katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum) yanıtlanan “Kripto varlıklar finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe uygun değerlendirilmeye tabi tutulmalıdır” ifadesi yer almaktadır, kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olmayan meslek mensuplarının da yaklaşık % 50,7 si bu ifadeye katılıyorum yönünde cevap vermiştir. Bu ifadeyi %50,7 katılıyorum yönünde cevaplanan “Kripto varlıklar hazır değer olarak kabul edilirse borsa rayici ile değerlemeye tabi tutulmalıdır” ifadesi takip etmektedir. Kripto varlıkların işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olmayan meslek mensupları da bu ifadeye % 35,7 oranında katılıyorum yönünde cevap vermiştir. Bu grup sorulardan kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olan meslek mensuplarının en düşük katılıyorum cevabını verdikleri ifade “stok olarak kabul edilirse satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değer ile değerlendirilmesi gerekir” ifadesi olmuştur. Meslek mensuplarından kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi sahibimizin sorusuna evet cevabı verenlerin % 24’ü bu ifadeye katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum, yüzde 45,4’ü katılmıyorum yönünde ve % 30,7 si kararsızım yanıtı vermiştir. Kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olmayanlar ise bu ifadeye % 16,9 katılıyorum yönünde cevap vermiştir.

Tablo 11 de Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir alt boyutu ile ilgili yapılan karşılaştırmalı analizler de kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi sahibi misiniz? Sorusuna evet cevabı veren meslek mensuplarının bu gruptaki en yüksek katılıyorum yönündeki ifadelerinin % 52 ile üç ifade de eşit olduğu görülmüştür. Bu ifadeler “Para olarak kabul edildiğinde gerçek kişiler için döviz alım satımı yapmak gibi bir işlem olarak kabul edilip gelir vergisine tabi edilmez”, “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” ve “Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için ticari kazanç tespit edilerek kurumlar vergisine tabi tutulmalıdır” şeklindedir. Bu gruptaki en düşük katılım gösterdikleri ifade ise % 30,6 ile “Emtia olarak kabul edildiğinde gerçek kişilerde emtianın alım satımı, transferi, takası vb işlemlerin aynı takvim yılı içerisinde birden fazla yapıldığında elde edilen kazanç ticari kazanç olarak vergilendirilir” ifadesidir.

Kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi sahibi olmayanların ise en yüksek katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifade % 47,8 ile “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” ifadesi olmuştur.

Tablo 12: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Piyasasını Takip Etme Davranışı İle Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair T Testi Analizi

	Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık piyasasını takip etme davranışı	N	X	ss	t	P
Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır	Evet	59	2,7458	,75643	,726	,469
	Hayır	87	2,6552	,72861		
Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir.	Evet	59	2,5763	,81375	,191	,849
	Hayır	87	2,5517	,72751		
Kripto varlıklar hangi değerleme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır.	Evet	59	3,0339	,90907	2,774	,006
	Hayır	87	2,6322	,82286		
Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir.	Evet	59	3,2373	,95302	2,072	,040
	Hayır	87	2,9195	,87893		
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	Evet	59	2,8814	,64553	2,299	,023
	Hayır	87	2,6437	,59017		

Tablo 12 de Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık piyasasını takip etme davranışı ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Kripto varlık piyasasını takip etme davranışı ile Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi hakkındaki tutumları arasında $t= 2.299$ ve $p=0,023$, $p<0,05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. “H4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık piyasasını takip etme davranışı ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi kabul edilmiştir. Tabloda anlamlı çıkan alt boyutlar için yapılan analizlerde Kripto varlıklar hangi değerleme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır ($t=2,774$ ve $p=0,006$ $p<0,05$) boyutunda kripto varlık piyasasını takip ettiğini ifade eden meslek mensuplarının en yüksek düzeyde katılım gösterdiği ifade % 61 katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde verdikleri cevaplarla “Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe uygun değer ile değerlemeye tabi tutulmalıdır” ifadesi olmuştur. Kripto varlık

piyasasını takip etmediklerine belirten meslek mensuplarının da bu ifadeye % 49,4 ile en yüksek katılıyorum yönünde yanıt verdikleri görülmüştür.

Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir alt boyutuna verilen cevaplar için yapılan analizlerde kripto varlık piyasasını takip ettiğini ifade eden meslek mensuplarının en yüksek düzeyde katılım gösterdiği ifadeler % 54,2 lik oranlarla katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum şeklinde verdikleri cevaplarla “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” ve “Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için ticari kazanç tespit edilerek kurumlar vergisine tabi tutulmalıdır” şeklindedir. Kripto varlık piyasasını takip etmediklerine belirten meslek mensuplarının ise en yüksek katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifade % 47,1 ile “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” olmuştur.

Tablo 13: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlıkların Şirketler Arasındaki İşlemlerde Kullanılmasına Yönelik Tutumları İle Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair T Testi Analizi

		Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlıkların Şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına yönelik tutumları				
		N	x	ss	t	P
Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır	Evet	48	2,7917	,74258	1,145	,254
	Hayır	98	2,6429	,73569		
Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir.	Evet	48	2,8125	,70428	2,856	,005
	Hayır	98	2,4388	,76071		
Kripto varlıklar hangi değerleme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır.	Evet	48	3,1250	,91384	3,288	,001
	Hayır	98	2,6327	,81718		
Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir.	Evet	48	3,3125	1,01387	2,475	,014
	Hayır	98	2,9184	,84553		
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	Evet	48	2,9583	,61742	3,056	,003
	Hayır	98	2,6327	,59876		

Tablo 13’te Muhasebe meslek mensuplarının Kripto varlıkların Şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına yönelik tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair

tutumları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Kripto varlıkların Şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına yönelik tutumları ile Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi hakkındaki tutumları arasında $t= 3,056$ ve $p=0,003$, $p<0,05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. “H5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlıkların Şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına yönelik tutumları ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi kabul edilmiştir.

Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir alt boyutuna verilen cevaplar için yapılan analizlerde kripto varlıkların şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına evet cevabı veren meslek mensuplarının en yüksek katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin %54,2 ile “Nakit ve nakit benzeri olarak kabul edilip hazır değerler bölümünde boş hesaplarda izlenmeli (Örn:104 Kripto varlıklar hs)” ifadesi olduğu en düşük katılıyorum yönündeki ifadelerinin ise % 10,4 ile Stok olarak kabul edilip temelde bir ticari mal tanımına uymadığından “327 Diğer Ticari Borçlar” hesabının alt hesabında izlenmeli” ifadesidir. Kripto varlıkların Şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına hayır cevabı veren meslek mensuplarının ise en yüksek katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin % 31,6 ile “Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak kabul edilip “118 Diğer Menkul Kıymetler hesabında izlenmeli” ifadesi olduğu en düşük katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin ise % 9,2 ile “Stok olarak kabul edilip “153 Ticari Mallar “ hesabında izlenmeli” ifadesi olduğu görülmüştür.

Kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır alt boyutunda kripto varlıkların şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına evet cevabı veren meslek mensuplarının en yüksek katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin % 62,5 ile “Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe uygun değer ile değerlemeye tabi tutulmalıdır.” İfadesi olduğu bu ifadeye kripto varlıkların şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına hayır cevabı veren meslek mensuplarının da % 50 oranında katılıyorum yönünde cevap verdiği görülmüştür. Her iki grubun en düşük katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin ise “Stok olarak kabul edilirse satış maliyeti düşürülmüş gerçeğe uygun değer ile değerlemeye tabi tutulmalıdır.” İfadesi olduğu görülmektedir.

Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir alt boyutuna verilen cevaplar için yapılan analizlerde kripto varlıkların şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına evet cevabı veren meslek mensuplarının en yüksek katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin % 62,5 ile “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-

satımında elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” ifadesi ve en düşük katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin ise “Emtia olarak kabul edildiğinde gerçek kişilerde emtianın alım satımı, transferi, takası vb işlemlerin aynı takvim yılı içerisinde birden fazla yapıldığında elde edilen kazanç ticari kazanç olarak vergilendirilir” ifadesi olduğu görülmektedir. Kripto varlıkların şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına hayır cevabı veren meslek mensuplarının ise en yüksek katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin % 47 ile “Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için ticari kazanç tespit edilerek kurumlar vergisine tabi tutulmalıdır.” İfadesi en düşük katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadenin ise % 25,5 ile “Emtia olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için elden çıkarılması halinde kazanç tespiti yapıp beyana konu edilmesi gerekir” ifadesi olduğu görülmüştür.

Tablo 14: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto Varlık Kullanımının Muhasebe Açısından Yeterli Olup Olmadığına Dair Tutumları İle Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları Arasındaki İlişkiye Dair T Testi Analizi

Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık Kullanımının muhasebe açısından yeterli olup olmadığına dair tutumları		N	x	ss	t	P
Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır	Evet	48	2,7917	,74258	1,145	,254
	Hayır	98	2,6429	,73569		
Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir.	Evet	48	2,8125	,70428	2,856	,005
	Hayır	98	2,4388	,76071		
Kripto varlıklar hangi değerleme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır.	Evet	48	3,1250	,91384	3,288	,001
	Hayır	98	2,6327	,81718		
Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir.	Evet	48	3,3125	1,01387	2,475	,014
	Hayır	98	2,9184	,84553		
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	Evet	48	2,9583	,61742	3,056	,003
	Hayır	98	2,6327	,59876		

Tablo 14’te Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olup olmadığına dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olup olmadığına dair tutumları ile Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi

hakkındaki tutumları arasında $t= 3,056$ ve $p=0,003$, $p<0,05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. “H6: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olup olmadığına dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.” Hipotezi kabul edilmiştir. Tabloda alt boyutlar incelendiğinde kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir ($t=2,856, p=0,005<0,05$), kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır ($t=3,288, p=0,001<0,05$) ve kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir ($t=2,475, p=0,014<0,05$) boyutlarında anlamlı farklılıkların olduğu görülmektedir.

Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir alt boyutu incelendiğinde meslek mensuplarından kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olduğunu düşünenlerin bu gruptaki ifadelerden en yüksek katılıyorum yönünde tercih yaptığı ifadenin % 44 lük oranlarla “Nakit ve nakit benzeri olarak kabul edilip hazır değerler bölümünde boş hesaplarda izlenmeli (Örn:104 Kripto varlıklar hs)” ve “Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak kabul edilip ‘118 Diğer Menkul Kıymetler hesabında izlenmeli” ifadelerinin olduğu görülmüştür. Meslek mensuplarından kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olmadığını düşünen hayır cevabı verenlerin ise katılıyorum yönünde en yüksek yanıtları verdiği ifadelerin % 36,4 katılıyorum şeklinde olan “Nakit ve nakit benzeri olarak kabul edilip hazır değerler bölümünde boş hesaplarda izlenmeli (Örn:104 Kripto varlıklar hs)” ifade ve % 34,7 katılıyorum yönünde olan “Kıymetli veya değerli maden olarak kabul edilip ‘108 Diğer Hazır Değerler” hesabında izlenmeli” ifadesi olduğu görülmüştür.

Kripto varlıklar hangi değerlendirme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır alt boyutunda meslek mensuplarından kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olduğunu düşünenler en yüksek katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum ifadelerinin toplamı olan katılıyorum yönünde % 80 lik yanıt alan “Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe Uygun değer ile değerlemeye tabi tutulmalı.” ifadesidir. En düşük katılımı gösterdikleri ifade ise % 40 ile “Stok olarak kabul edilirse satış maliyeti düşürülmüş gerçeğe uygun değer ile değerlemeye tabi tutulmalıdır ”ifadesidir. Meslek mensuplarından kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olmadığını düşünenlerin katılıyorum yönünde en yüksek yüzde ile yanıt verdikleri ifade ise % 54,1 katılıyorum yönünde olan “Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe uygun değer ile değerlemeye tabi tutulmalı.” ifadesidir.

Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir alt boyutu için verilen ifadeler incelendiğinde kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olduğunu düşünen meslek mensuplarının en yüksek düzeyde katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifadelerin% 64'lük oranlarla “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” ve “Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için ticari kazanç tespit edilerek kurumlar vergisine tabi tutulmalıdır” ifadeleri olduğu görülmüştür. Kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olmadığını düşünen meslek mensupları da en yüksek katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifade % 47,1 lik oranla “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” ifadesidir.

Tablo 15: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık Kullanımına Yönelik Muhasebe standart ve Yönetmeliklerinin Oluşturulması Gerektiğine dair Tutumları ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları arasındaki İlişkiye dair t testi analizi

			Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık Kullanımına Yönelik Muhasebe standart ve Yönetmeliklerinin Oluşturulması Gerektiğine dair Tutumları	N	x	Ss	t	P
Kripto varlıklar hangi varlık sınıflandırılmalıdır	Evet	102	2,7745	,72994	2,084	,039		
	Hayır	44	2,5000	,73136				
Kripto varlıklar hangi hesapta izlenmelidir.	Evet	102	2,6176	,75837	1,358	,177		
	Hayır	44	2,4318	,75937				
Kripto varlıklar hangi değerleme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır.	Evet	102	2,9216	,89759	2,719	,007		
	Hayır	44	2,5000	,76249				
Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir.	Evet	102	3,1471	,92701	2,003	,047		
	Hayır	44	2,8182	,86998				
Kripto Varlıkların Muhasebeleştirilmesi	Evet	102	2,8235	,58719	2,524	,013		
	Hayır	44	2,5455	,66313				

Tablo 15’te muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğine dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasındaki farklılıklar incelenmiştir. Kripto varlık

kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğine dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi hakkındaki tutumları arasında $t=2,524$ ve $p=0,013$, $p<0,05$ olduğundan istatistiki olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir. “H7: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğine dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.” hipotezi kabul edilmiştir. Tablo alt boyutları ile incelendiğinde; kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır alt boyutu ($t=2,084$ ve $p=0,039<0,05$), kripto varlıklar hangi değerleme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır alt boyutu ($t=2,719$ ve $p=0,007<0,05$) ve kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir alt boyutunda ($t=2,003$ ve $p=0,047<0,05$) anlamlı farkların olduğu görülmektedir.

Kripto varlıklar hangi varlık sınıfında sınıflandırılmalıdır alt boyutundaki ifadeler incelendiğinde muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiği ifadesine “evet” cevabı veren meslek mensuplarının bu alt boyuttaki ifadelerden en yüksek katılıyorum yanıtını verdiği ifade % 59,8 ile “Finansal araç olarak sınıflandırılmalıdır” ifadesi en düşük katılıyorum yönünde cevap verdikleri ifade ise % 14,7 katılıyorum yönünde cevap alan “Tekrar satmak amacıyla alındıklarından stok olarak sınıflandırılmalıdır” ifadedir. Meslek mensuplarının kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiği ifadesine “hayır” cevabı verenlerin ise en yüksek katılıyorum cevabı verdiği ifade yüzde 36,4 ile “Varlığın somut olmaması nedeniyle yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmazlar” ifadesidir. En düşük katılım gösterdikleri ifade “Tekrar satmak amacıyla alındıklarından stok olarak sınıflandırılmalıdır” ifadesidir.

Kripto varlıklar hangi değerleme ölçüsüne göre değerlemeye tabi tutulmalıdır alt boyutunda kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğini düşünen meslek mensupları değerleme ölçüsü olarak % 57,9 katılıyorum yönünde cevap verdikleri “Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe Uygun değer ile değerleme yapılmalı” ifadesini seçmiştir. Muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğini düşünmeyen meslek mensupları da % 45,4 lük oranla aynı değerleme ölçüsünü belirlemiştir.

Kripto varlıklar nasıl vergilendirilmelidir alt boyutu için verilen ifadelerden muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğini düşünen meslek mensupları en yüksek katılıyorum yönünde % 55,8 oranında “Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı” ifadesi, muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğini düşünmeyen meslek mensupları da % 36,3 katılıyorum yönünde aynı ifadeyi belirlemiştir.

Tablo 16:Hipotez Sonuç Tablosu

Hipotez	KABUL /RED
H1: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık Bilgi düzeyleri ile göre Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.	Red
H2: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık alım satımı yapma davranışı ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.	Red
H3: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık sisteminin işleyişi ile ilgili bilgi düzeyleri ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır	Kabul
H4: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlık piyasasını takip etme davranışı ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları arasında anlamlı bir fark vardır.	Kabul
H5: Muhasebe Meslek Mensuplarının Kripto varlıkların Şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına yönelik tutumları ile Kripto varlıkların Muhasebeleştirilmesine Dair Tutumları arasında anlamlı bir fark vardır	Kabul
H6: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olup olmadığına dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır	Kabul
H7: Muhasebe meslek mensuplarının kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğine dair tutumları ile kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumları arasında anlamlı bir fark vardır	Kabul

Yukarıdaki tabloya göre H1 ve H2 hipotezleri reddedilmiştir. Bu sonuç muhasebe meslek mensuplarının kripto varlıklar hakkındaki bilgi düzeylerinin ve kripto varlık alım satımı yapma davranışlarının, kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin tutumları üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığını göstermektedir. H3, H4, H5, H6 ve H7 hipotezleri kabul edilmiştir. Buna göre meslek mensuplarının sistem işleyişinde ki bilgi düzeylerinin, kripto varlık piyasasını takip etmeleri, kripto varlıkların şirketler arasındaki işlemlerde kullanılmasına yönelik tutumları, kripto varlık kullanımının muhasebe açısından yeterli olup olmadığına dair tutumları ve kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğine dair tutumları kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine ilişkin tutumları üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

2008 yılında hayatımıza Bitcoin ile giriş yapan kripto varlıkların kullanım alanları giderek artmakta ve kripto evreninde türleri çeşitlenmektedir. Sayısının ve kullanımının artmasına rağmen kripto varlıklar ile ilgili yasal bir düzenleme mevcut değildir. Bu durum kripto varlıkların bazı konularda belirsizliğini ifade etmektedir. Bu belirsizliklerden en önemlisi muhasebeleştirilmesi konusudur. Kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirilmesi gerektiği konusunda yapılacak düzenlemelere katkı sağlayabilmek için muhasebe meslek mensuplarının konu hakkında görüşleri alınarak bu çalışma yapılmıştır.

Uygulama anketinde meslek mensuplarının demografik özelliklerini belirleyici sorular ve kripto varlıklar hakkındaki bilgi düzeylerinin ölçülebilmesi için çeşitli sorular yönlendirilmiştir. Bu sorular dışında kripto varlıkların hangi varlık sınıfında sınıflandırılması gerektiği, kripto varlıkların hangi hesapta izlenmesi gerektiği, kripto varlıkların hangi değerlendirme ölçeğine göre değerlemeye tabi tutulması gerektiği, kripto varlıkların nasıl vergilendirilmesi gerektiği hakkındaki görüşlerini ölçmeye yönelik sorularda yer almaktadır.

Araştırmada görüşülen muhasebe meslek mensuplarının çoğunluğu (%54,8 oranında) kripto varlıklar hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan meslek mensupları kripto varlıklar ile yapılan işlemlerin güvenilir olmadığını ve bu işlemlerin riskli olduğunu belirtmişlerdir. Kripto varlıkların şirketler arası işlemlerde kullanılmasının uygun olmadığını ve muhasebe açısından yeterli olmadığını düşünmektedirler. Bunlara bağlı olarak kripto varlık kullanıma yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıkların sınıflandırılmasına dair sorulan sorulara verilen cevaplara kripto varlıklar finansal araç olarak sınıflandırılması gerektiğini düşündükleri görülmektedir.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıkların hangi hesapta izlenmelidir sorusu için olumlu bir cevaba ulaşılmamıştır.

Araştırmaya katılan meslek mensuplarının kripto varlıkların değeri ile ilgili sorulara için verdikleri cevaplardan Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe uygun değeri ile değerlendirilmeli” cevabı yüksek oranda katılıyorum cevabı alan ifadedir.

Kripto varlıkların nasıl vergilendirilmesi gerekir sorusuna meslek mensuplarının verdikleri cevaplara göre, kurumlar vergisi mükellefleri için ayrı gerçek kişiler için ayrı vergilendirilmeli olması gerektiğine katıldıkları görülmektedir.

Araştırma bulgularına göre meslek mensupları kripto varlıklar hakkında yeterince bilgi sahibi değildirler. Konu hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıklarından soruların sorulara verilen cevaplar birbirine çok yakın çıkmaktadır. Muhasebe açısından yeterli bulmadıkları bu varlıklar ile yapılan işlemlerin güvenilir olmadığını ve riskli olduğunu düşünmektedirler. kripto varlık veya bu tür oluşumlar için yeni bir standart oluşturması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak düzenleyici kurumlar yeni kurallar belirleyip resmi olarak ilan etmedikçe bu belirsizlik ve karmaşık çeşitlilik devam edecektir. Kripto varlıkların nasıl muhasebeleştirileceği, hangi varlık sınıfında sınıflandırılıp, hangi hesapta takip edilmesi gerektiği, hangi değerlendirme ile değerlemeye tabi tutulacağı ve nasıl vergilendirilmesi gerektiği konularında literatürde henüz bir anlaşma sağlanmamıştır. Bu belirsizlikte meslek mensuplarının düşünceleri de çok net değildir.

Kripto varlıklar için hukuki anlamda tanımlamalar yapılmalı, vergi ve muhasebe uygulamaları açısından çalışmalar yapılarak resmi olarak ilan edilmesi gerekmektedir. Böylece kripto varlıklar ile yapılan işlemlerin muhasebe kayıtlarının nasıl yapılması gerektiği belirlenmiş olacak ve bu işlemlerin denetimi ve vergilendirilmesi yapılabilecektir.

Yapmış olduğumuz çalışmanın bu kapsamda yapılabilecek düzenlemelere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Al-Dulaimi, A.-F. T.,(2021), Kripto Para ve Muhasebeleştirilmesi, Uluslararası İşletme, Ekonomi ve Yönetim Perspektifleri Dergisi, S.5, s.506-526.
- Aslantaşateş, B., (2016), Kripto Para Birimleri, Bitcoin ve Muhasebesi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, s.349-366.
- Ata, B., (2019). Google Trends Verileri İle Kripto Para İlişkisi:Bitcoin Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Beder, N., (2021), Muhasebe Meslek Mensuplarının Yeni Dünya ile İmtihanı. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 163-184.
- Çelik, D. İ., (2022), Farklı Perspektiflerden Kripto Varlıklar, Ekin Yayınevi, Bursa.
- Çetiner, Y.,(2020). Kripto Varlıkların Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesinin İncelenmesi:Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Burdur.
- Doğan, A., (2022), Piyasa Değeri En Yüksek Kripto Paraların Fiyatlarında Balonların Varlığı Üzerine Bir Çalışma, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Duran, F.,(2022). Pandemi Döneminde Muhasebe Meslek Mensuplarının Ve Elemanlarının Çalışma Hayatlarında Meydana Gelen Değişiklikler Malatya İli Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.
- Durbilmez, S. E., (2019), Blockchain Teknolojisi ve Türkiye Finans Sektöründeki Durumu. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S.4(1), s.30-45.
- Elliott, D. J., (2018), Crypto-Assets:Their Future and Regulation.
- Güçlü, E. N., (2022), Muhasebe Meslek Mensuplarında Duygusal Emek ve Örgütsel Bağlılığın İlişkisi; Bayburt, Gümüşhane İllerinde Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi.Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Bayburt.

- Güner, M., (2021). Blokzincir Teknolojisinin Muhasebede Kullanımıyla İlgili Algıların Belirlenmesine Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması. *Muhasebe ve finansman Dergisi-Ağustos 2021*, Özel Sayı, s. 459-472.
- Hanişoğlu, D. D., (2019), Kripto Paraların Finansal Piyasalara Etkileri ve Muhasebeleştirilmesi. Ekin Yayınevi, Bursa.
- İçten, T., (2021), Kripto Varlıkların Vergi- Muhasebe ve Denetim Yönünden İncelenmesi Raporu. Türkiye Bilişim Vakfı.
- Karacan, P. A., (2021), Kripto Varlıklar, İstanbul: Scala.
- Karaçalı, C., (2019), Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi: Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Karagözoğlu, Ö. A., (2020), Kripto Para Araştırma Raporu, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Ankara.
- Kaya, N. R., (2011), Muhasebe Meslek Ahlakı, Etik ve Müşteri Tatmini İlişkisi, *Ekev Akademi Dergisi*, S.49, s.293-306.
- Kuzuloğlu, S., (tarih yok), <https://www.paribu.com/blog/sozluk/bitcoin-btc-nedir>. Erişim Tarihi:11.10. 2022.
- Maral, A. G., (2021), Muhasebe Hata ve Hileleri ile Muhasebe Mesleğinde Etik, Muhasebe Meslek Mensupları Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Oral, B. G., (2021), Kripto Paraların Vergilendirilmesi. *Turkuaz Uluslararası Sosyo-Ekonomik Stratejik Araştırmalar Dergisi*, S.3(4), s.78-93.
- Otlı, F., (1999), Muhasebe Mesleğinde Meslek Ahlakının Yeri ve Önemi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s.125-142.
- Özkul, P. F., (2022), Kripto Varlıklar Muhasebesi Blokzincir Teknolojisi İle Muhasebe Dünyasında Paradigma Değişimine Doğru, Hümanist Ajans A.Ş., İstanbul.

- Özyürek, H., (2009), Türkiye’de Muhasebe ve Muhasebe Mesleğinin Tarihi, Muhasebecilerin İş Tatmini, Beklentileri, Karşılaşılan Sorunlar. Yüksek Lisans Tezi. Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Pehlivan, İ., (2020), Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Balıkesir.
- Pirimov, S., (2021), Gelişen Teknolojilerin Muhasebe Mesleğine Etkileri: Ülkelerarası Araştırma, Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Manisa
- Kripto Varlık Yasa Çalıştay Platformu. 2022. "Kripto Varlık Yasa Tasarısı Çalışma Raporu
- Pusmaz, T. A., (2021), Muhasebe Meslek Mensuplarının Dijital Muhasebe Okuryazarlık Düzeylerinin Tespiti Üzerine Kayseri Ve Niğde İllerinde Bir Araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, s.1431-1452.
- Sarıkaya, S., (2020), Kripto Para Birimlerinin Gelişimi İle Türkiye’de Vergilendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara
- Şıtak, B., (2021), Dijitalleşmenin Muhasebe Mesleğine, Muhasebe Meslek Mensuplarına ve Muhasebe- Finans Eğitimine Etkilerinin Salgın Hastalık Döneminde İncelenmesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş
- Tanrıverdi, M. M., (2019). Blokzinciri Teknolojisi Nedir ? Ne Değildir ?: Alanyazın İncelemesi, *12(3)*, 203-217.
- TCMB. (2021, 04 16). Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik
- Tılı, A., (2021), Kripto Varlıklar ve Kripto Varlıklar İle İlgili Regülasyonlar. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Toraman, A. E. (2020). Bir Kayıt Zinciri Uygulaması Olarak Kripto Para Uygulaması ve Finansal Piyasalara Etkileri, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Malatya.

Türkiye Bilişim Vakfı,(2021), Kripto Varlıkların Vergi Muhasebe Ve Denetim Yönünden İncelenmesi Raporu.

Ünal, G., (2020). Blokzinciri Teknolojisi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*,S. 13(2), s.167-175.

Yalçinkaya, D.,(2022). <https://www.muhasabetr.com/>. erişim tarihi: 01.10.2022

Yücenurşen, D. D., (2022). Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar (e-kitap), Eğitim, İstanbul.

Zengin, H., (2022). Uluslararası Muhasebe Standartlarında Kripto Varlıkları Sınıflandırma Çabaları. H. DR.Çelik, & H. Dr. Yılmaz içinde, *İktisat ve Finans Yazınında Güncel Eğilimler* (s. 111-129). GAZİ.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <https://academy.binance.com/tr/articles/what-is-bnb>., Erişim Tarihi: 24.11.2022.
- <https://www.bitlo.com/rehber/altcoin-nedir>, Erişim Tarihi: 11.07.2022.
- <https://cardano.org/>., Erişim Tarihi: 13.12.2022
- <https://coinmarketcap.com>., Erişim Tarihi: 22.11.2022
- <https://coinmarketcap.com/>., Erişim Tarihi:11.092022
- <https://coinmarketcap.com/>., Erişim Tarihi: 13.11.2022
- <https://coinmarketcap.com/tr/currencies/binance-usd/>., Erişim Tarihi: 23.12.2022
- <https://coinmarketcap.com/tr/currencies/multi-collateral-dai/>., Erişim Tarihi: 23.12.2022.
- <https://coinmarketcap.com/tr/currencies/usd-coin/>., Erişim Tarihi: 22.12.2022.
- <https://coinmarketcap.com/tr/currencies/xrp/>., Erişim Tarihi: 25.11.2022.
- <https://finans.mynet.com/haber/detay/kripto-para/token-ve-coin-farki-nedir-token-ve-coin-arasindaki-farklar-nelerdir/441929/>., Erişim Tarihi:27.12.2022
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/Binance>., Erişim Tarihi: 24.11.2022.
- <https://www.bitlo.com/rehber/dogecoin-doge-nedir>., Erişim Tarihi: 28.11.2022
- <https://www.bitlo.com/rehber/ethereum-nedir>., Erişim Tarihi: 23.11.
- <https://www.bloomberght.com/merkez-bankasi-na-gore-turkiye-de-kripto-paralarin-9-riski-2281193>., Erişim Tarihi: 28.12.2022.
- <https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/webinar/Webinar%20Sonu%C3%A7%20Raporu.pdf>., Rapor Tarihi: 03.02.2021, Erişim Tarihi: 22.01.2022.
- <https://www.paribu.com/blog/sozluk/ripple-xrp-nedir/>., Erişim Tarihi: 25.11.2022.
- <https://www.paribu.com/blog/sozluk/usd-coin-usdc-nedir/>., Erişim Tarihi: 22.12.2022.

<https://www.webtekno.com/ethereum-ile-bitcoin-arasindaki-farklar-h38580.html>.,Eriřim

Tarihi: 23.11.2022.

EKLER

Ek A: Anket Formu

Sayın Muhasebe Meslek Mensubu,

Bu anket formu, Yüksek Lisans tez çalışmasına veri desteği sağlamak üzere hazırlanmıştır. Amacımız, muhasebe meslek mensuplarının Kripto varlık bilgi düzeyleri ve kripto varlıkların muhasebeleştirilmesine dair tutumlarını ölçmektir. Anket sorularının cevaplanması değerli zamanınızdan 5-6 dakika alacaktır. Soruları cevaplarken **isim belirtmeniz** kesinlikle istenmemektedir. Cevaplarınız sadece bilimsel amaçlıdır ve gizli tutulacaktır. Bu bağlamda anketin güvenilirliğinin, tarafsızlığının ve amacına ulaşmasının sağlanması için lütfen soruları dikkatlice cevaplayınız. Desteğiniz ve araştırmamıza yapacağınız önemli katkılarınızdan dolayı şimdiden çok teşekkür ederiz.

Yüksek Lisans Öğrencisi: Müjde Demirci Tez Danışmanı: Doç.Dr. Ahmet Fethi Durmuş

1.Cinsiyetiniz.

☐ Erkek ☐ Kadın

2. Yaşınız.

☐ 20-30 ☐ 31-40 ☐ 41-50 ☐ 51-60 ☐ 61 ve üstü

3. Eğitim Durumunuz?

☐ Ortaöğretim ☐ Lise ☐ Ön Lisans ☐ Lisans ☐ Yüksek Lisans ☐ Doktora

4. Mesleki Deneyiminiz?

☐ 1-5 yıl ☐ 6-10 yıl ☐ 11-15 yıl ☐ 16-20 yıl ☐ 21 yıl ve üstü

5. Faaliyette bulunduğunuz şehir?

☐ Malatya ☐ İzmir

6. Ünvanınız?

☐ SM ☐ SMMM ☐ YMM

7. Hizmet Verdiğiniz Müşteri Sayınız?

☐ 1-25 ☐ 26-50 ☐ 51-75 ☐ 76-100 ☐ 101 ve üzeri

8. Müşteri Portföyünüzün Yüzde Kaçı E-Defter Uygulamasına Tabidir?

☐ 0-20 % ☐ 21-40 % ☐ 41-60 % ☐ 61-80 % ☐ 81-100 %

9.Kripto varlıklar hakkında yeterince bilgi sahibi olduğunuzu düşünüyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

10. Kripto varlık alım satımı yaptınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

11.Kripto varlıkların sisteminin işleyişi hakkında bilginiz var mı?

☐ Evet ☐ Hayır

12.Kripto varlıklar ile yapılan işlemler sizce güvenilir mi?

☐ Evet ☐ Hayır

13.Kripto varlıklar piyasasını takip ediyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

14. Kripto varlıklar ile yapılan işlemler sizce riskli mi?

☐ Evet ☐ Hayır

15. Kripto Varlıklar şirketler arası işlemlerde kullanılmalı mı ?

☐ Evet ☐ Hayır

16. Kripto varlık kullanımı sizce muhasebe açısından yeterli mi?

☐ Evet ☐ Hayır

17. Kripto varlık kullanımına yönelik muhasebe standart ve yönetmeliklerinin oluşturulması gerektiğini düşünüyor musunuz?

☐ Evet ☐ Hayır

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Fikrim Yok	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmalıdır					
Finansal araç olarak sınıflandırılmalıdır					
Satış amaçlı elde tutulan duran varlık olarak sınıflandırılmalıdır					
Maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmalıdır					
Stok olarak sınıflandırılmalıdır					
Değişim aracı olarak kullanıldıklarından nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmalı					
Kısa vadeli değerlerdir ve değerleri kısa sürede değişebilir. Bu sebeple nakit ve nakit benzeri olarak sınıflandırılmazlar					
Tekrar satmak amacıyla alındıklarından stok olarak sınıflandırılmalıdır.					
Ticaret hacimleri yetersizliği ve ticaretlerinin sürekli olmaması nedeniyle iş akışının bir parçası değillerdir. Stok olarak sınıflandırılmazlar					
Sermaye kazancı elde etmek amacıyla elde tutulmasından yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmalıdır.					
Varlığın somut olmaması nedeniyle yatırım amaçlı gayrimenkul olarak sınıflandırılmazlar.					
Varlık alma satma hakkı veren sözleşmeler oluşturulup nakit olmayan finansal varlık olarak sınıflandırılmalı					
Sözleşmeye dayalı değillerdir ve vadeleri yoktur Bu nedenle nakit olmayan finansal varlık olarak sınıflandırılmazlar					
Varlık olması, parasal olmaması ve herhangi bir fiziksel varlığa sahip olmaması nedeniyle maddi olmayan duran varlık olarak sınıflandırılmalı.					
Yabancı para olarak kabul edilip “100 kasa “ hesabının alt hesabı olarak izlenmeli					
Kıymetli veya değerli maden olarak kabul edilip “108 Diğer Hazır Değerler” hesabında izlenmeli					
Nakit ve nakit benzeri olarak kabul edilip hazır değerler bölümünde boş hesaplarda izlenmeli (Örn:104 Kripto varlıklar hs)					
Menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak kabul edilip “118 Diğer Menkul Kıymetler hesabında izlenmeli					
Stok olarak kabul edilip “153 Ticari Mallar “ hesabında izlenmeli					
Stok olarak kabul edilip “157 Diğer stoklar” hesabında izlenmeli					
Stok olarak kabul edilip temelde bir ticari mal tanımına uymadığından “327 Diğer Ticari Borçlar” hesabının alt hesabında izlenmeli					
Maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilip “ 267 Maddi olmayan Duran Varlık” hesabında izlenmeli					
Stok olarak kabul edilirse maliyet bedeli ile					
Stok olarak kabul edilirse satış maliyeti düşürülmüş gerçeğe uygun değer ile					
Maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilirse maliyet bedeli ile					
Maddi olmayan duran varlık olarak kabul edilirse yeniden değerlendirme modeli ile					
Menkul kıymet olarak kabul edilirse alış bedeli ile					
Hazır değer olarak kabul edilirse borsa rayici ile					

Finansal varlık olarak kabul edilirse gerçeğe Uygun değer ile					
Para olarak kabul edildiğinde gerçek kişiler için döviz alım satımı yapmak gibi bir işlem olarak kabul edilip gelir vergisine tabi edilmez					
Para olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için bir hesap dönemi içinde alım-satımda elde ettikleri kazançların kurumlar vergisi matrahı tespitinde dikkate alınmalı					
Emtia olarak kabul edildiğinde gerçek kişilerde emtinanın alım satımı, transferi, takası vb işlemlerin aynı takvim yılı içerisinde birden fazla yapıldığında elde edilen kazanç ticari kazanç olarak vergilendirilir					
Emtia olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için elden çıkarılması halinde kazanç tespiti yapıp beyana konu edilmesi gerekir					
Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde gerçek kişiler için menkul sermaye iradı olarak vergilendirilir					
Menkul kıymet olarak kabul edildiğinde kurumlar vergisi mükellefleri için ticari kazanç tespit edilerek kurumlar vergisine tabi tutulmalıdır					

